

NORGES KRISTNE RÅDS SKRIFTSERIE - NR 21

Guds levende ord

Bibelsyn og bibelbruk i
norske trostradisjoner

Norges Kristne Råd

Guds levende ord

Bibelsyn og bibelbruk i
norske trostradisjoner

Utgitt 2018
1. opplag 200 eks.
ArkTrykk AS

ISBN 978-82-7941-039-3
EAN 9788279410409

Heftet kan bestilles fra
Norges Kristne Råd, Rådhusgata 1-3, 0151 Oslo
Tlf: 23081308. E-post: post@norkr.no

Innhold

7 Forord

Bibelsyn og bibelbruk i ...

- 9 Den Evangelisk Lutherske Frikirke
- 12 Den katolske kirke
- 16 Den norske kirke
- 20 Den ortodokse kirke
- 22 Det Norske Baptistsamfunn
- 25 Frelsesarmeen
- 28 Kuekersamfunnet
- 33 Metodistkirken
- 37 Misjonskirken Norge
- 41 Pinsebevegelsen
- 46 Syudedags Adventistkirken

Forord

Norsk teologisk samtaleforum (NTSF) er en økumenisk samtalegruppe bestående av representanter fra kristne kirker og trossamfunn tilsluttet Norges Kristne Råd (NKR). NTSF har i dialog med NKR definert seg selv som den faste norske økumeniske «Faith and Order – gruppen», med det mål å kunne komme med utkast til responser til og uttalelser om dokumenter fra det internasjonale økumeniske miljøet, til hjelp for styret i NKR. Forumet har siden det ble opprettet i 1983, arbeidet med en rekke dokumenter fra den internasjonale økumeniske bevegelse. Disse samtalenene ender ofte opp i en rapport (Norges Kristne Råd, 2001) eller et høringsvar (Norges Kristne Råd, 2003).

Det har i løpet av disse årene også blitt arbeidet med en rekke ulike tema. Resultatene av noen av disse teologiske samtalenene har blitt utgitt i Norges Kristne Råds skriftserie: «Israel og Palestina – en økumenisk utfordring» (Norges Kristne Råd, 2006), «Når dere kommer sammen - om gudstjenestefeiring i de ulike kirkelige tradisjoner» (Norges Kristne Råd, 2012).

I anledning 200-års jubileet for Bibelselskapet og 500-års jubileet for reformasjonen var det et ønske fra styret i Norges Kristne Råd at forumet kunne samtale om bibelsyn og bibelbruk i de ulike kirkesamfunnene.

Norsk teologisk samtaleforum har arbeidet med dette i perioden 2015-2017. Det har blitt holdt fire møter i året. Hensikten har vært å belyse likheter og forskjeller mellom de ulike kirkene, samt skape større forståelse for hverandres historie og egenart. Vi har samtalt og drøftet presentasjoner fra hvert enkelt kirkesamfunn. Presentasjonene i dette heftet er således skrevet fra et «innenfra-perspektiv». Det vil si at alle bidragene er skrevet av representanter som selv tilhører trostradisjonen. Vi har i redigeringen av arbeidet benyttet anbefalinger fra

Språkrådet. Dette betyr for eksempel at i bidrag fra kirker som i sin tradisjon vil skrive kirken med stor K, har det de fleste steder blitt redigert til kirken med liten k, for å følge standard norsk rettskriving.

NTSF er et samtaleforum med representanter fra de ulike kirkesamfunnene og ikke et forpliktende læreorgan. Vår framstilling er derfor ingen bindende framstilling for våre kirker, men kan forstås som representativt for standpunkter i de ulike kirkesamfunnene.

Dette heftet synliggjør hvor mye felles som finnes i de ulike kirkene, men viser også de ulike betoningene som finnes både internt i kirkene og mellom de forskjellige kirkesamfunnene. Vi har i dette heftet valgt en alfabetisk rekkefølge på bidragene, i stedet for en klassisk gruppering etter venstre-høyre akse.

Et grunnleggende fellestrekk ved våre kirkesamfunn er Bibelen. Det innebærer at Bibelen har en sentral plass. I dette heftet blir det brukt ulike termer, som ofte kan forstås synonymt, om Bibelen. I tillegg til Bibelen brukes også følgende termer: Skriften, Den hellige skrift, Guds ord og Ordet.

Skriften brukes i betydningen Den hellige skrift. Guds ord brukes også om Bibelen i sin helhet, selv om det også kan referere til enkelte bibelsitater. Guds ord kan også bety en utlegning av bibelord, for eksempel en andakt eller preken. Ordet kan brukes som Guds ord, men det kan også brukes om Jesus Kristus, at Guds eget ord ble menneske av kjøtt og blod, slik Ordet brukes i innledningen til Johannesevangeliet, om Ordet som ble menneske.

De fleste kirkesamfunnene representert i dette heftet, vil hevde at Bibelen er normgrunnlag for liv og lære. Det er ulike måter man begrunner skriftens autoritet på. Et sentralt trekk i flere kirkesamfunn er at Bibelen er viktig fordi den gir oss kjennskap

om Jesus Kristus. Gud selv ble menneske i Jesus Kristus, det levende Ordet, som Skriften vitner om og Den hellige ånd veileder oss til. Det innebærer at Jesus Kristus er Bibelens midtpunkt, og Bibelen bør tolkes og forstås ut fra dette sentrum. Hvordan dette forstås og tilrettelegges er forskjellig både innad og mellom de ulike kirkesamfunnene. Flere vil hevde at det er i lys av det sentrale budskap om Guds frelsesgjerning i Jesus Kristus at man kan gjøre et skille mellom sentrum og periferi, det sentrale og det mindre sentrale, som kun har tidsbegrenset gyldighet. I det sentrale er Bibelen klar og tilstrekkelig som kilde til kunnskap om Gud og Guds frelsesplan.

Å forstå Bibelen innebærer blant annet at vi lar oss selv, våre liv og vår lære belyses av Bibelen, samtidig som vi leser den ut fra vår forforståelse. Uansett konfesjonell eller kulturell tilhørighet vil våre skriftstudier være preget av den forståelsen vi har av Skriften ut fra den konteksten vi lever i. Det foregår en stadig vekselvirkning mellom vår forståelse av Bibelen, og vår tolkning av rommet og tiden vi lever i. For kirkene er dette en kilde til fornyelse og vekst, men også til indre og ytre brytninger. Disse brytningene blir synliggjort i dette heftet gjennom ulike posisjoner kirkene har i blant annet etiske spørsmål.

Dette heftet viser også at det er en rekke spørsmål man er uenige om. Noen av uenighetene er mellom kirkesamfunn, om andre tema kan det være uenighet innad i kirkesamfunnene. Et eksempel på en uenighet mellom kirkesamfunnene, er spørsmålet om hvilke skrifter som skal regnes med i Bibelen. Her er det uenighet knyttet til spørsmålet om apokryfene. Et annet tema der vi registrerer uenighet, er forholdet mellom Skrift og tradisjon. Et viktig undertema her er forholdet mellom Bibelen og de ulike kirkelige bekjennelsene – både de økumeniske og de konfesjonelle bekjennelsene. Hvilken vekt har disse i forhold til Bibelen? Når det gjelder synet på skriftens autoritet vil man kunne finne uenighet innad i et kirkesamfunn, men også at det er større enighet på tvers av kirkesamfunnene enn innad i et kirkesamfunn.

Reidar Salvesen
Leder, Norsk teologisk samtaleforum

Referanser

Norges Kristne Råd. (2001). *Trosbekjennelsen i vår tid. En økumenisk kommentar til den nikenske trosbekjennelse*. Norges Kristne Råds skriftserie nr 4. Oslo: Norges Kristne Råd.

Norges Kristne Råd. (2003). *Charta Oecumenica. Takt og tone for samarbeid i Norges Kristne Råd. Norges Kristne Råds skriftserie nr 9*. Oslo: Norges Kristne Råd.

Norges Kristne Råd. (2006). *Israel og Palestina. En økumenisk utfordring. Norges Kristne Råds skriftserie nr 14*. Oslo: Norges Kristne Råd.

Norges Kristne Råd. (2012). *“Når dere kommer sammen...” Gudstjenesten i kristne kirker og trosamfunn i Norge. Norges Kristne Råds skriftserie nr 16*. Oslo: Norges Kristne Råd.

Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Bibelen som norm

Frikirken hadde inntil 1967 ikke et utarbeidet skriftsyn. I Frikirkens forfatning ble det siteret fra Konkordieformelen med tilslutning: «Guds ord er den eneste regel og rettesnor for tro, lære og liv.» Ulike skrifter og uttalelser om aktuelle og forfatningsmessige saker fra Frikirken ble stiftet og fram til 1960-årene, viser en ureflektert, men tillitsfull holdning til Bibelen som Guds ord. En stor del av bibelbruken viser en forståelse som vi i dag vil kalle *biblistisk*. I den teologiske kampen mellom liberal og positiv (konservativ) teologi, hørte Frikirkens menigheter og ledere klart til på den positive siden, men de deltok ikke ofte i offentlig debatt. Det var bruken av Bibelen i forkynnelsen og det evangeliserende arbeidet som kjennetegnet menighetene i kirkesamfunnet frem til andre verdenskrig.

Etter krigen kom samfunnsutviklingen til å gå i mer liberal retning kulturelt, og i sosialdemokratisk retning politisk. De fleste av Frikirkens medlemmer kom fra lavere middelklasse, og mange hadde arbeiderbakgrunn. Man var sympatisk innstilt overfor sosial-demokratiet, men imot den kulturradikale del av bevegelsen og de liberale kulturstrømninger som ville ha kristendom ut av skolen og innføre lover som stred mot kristen etikk, for eksempel abortloven. Både overfor samtiden og overfor Den norske kirke følte man behov for å tone flagg og formulere hva Frikirken stod for.

Utdrag fra Frikirkens skriftsynserklæring 1967

1. Den Evangelisk Lutherske Frikirke tror, lærer og bekjenner: De profetiske og apostoliske skrifter i Det gamle og Det nye testamente (Bibelen) er Guds ord, og dette Guds ord er den eneste regel og rettesnor for tro, lære og liv.

Både Frikirkens forfatning og kirkens ordinerte tjenere har etter dette en klar forpliktelse på Guds

ord og vår kirkes bekjennelse (som er de tre oldkirkelige bekjennelser, Den augsburgske bekjennelse og Luthers lille katekisme).

2. Guds åpenbaringsord slik det er overlevert i Skriften, er gitt en gang for alle som en realitet. Vi hevder derfor med glede og frimodighet at Skriften som autoritativ profetisk og apostolisk forkynnelse er den eneste, men også tilstrekkelige kilde for all kristen forkynnelse og tro. Vi hevder at hele det bibelske budskap må forkynnes uten tillegg eller fratrukk, for at ikke troen skal få en mindre eller en annen Kristus å fortrøste seg til enn Skriftens. Vi vil derfor fastholde at Gud ord gjelder som ubetinget norm og kritisk rettesnor for vår forkynnelse om tro, lære og liv.

3. Vi hevder også at en kirke ved å formulere en lærebekjennelse derved forutsetter og bekjenner en faktisk læremessig enhet i Skriften. Både Det nye testaments frelsesbudskap og den profetiske og apostoliske lære og undervisning er forpliktende for kirken også i dag. Vi godtar ikke et utvortes lovisk syn på Skriften som ikke skiller mellom lov og evangelium eller pålegger menneskene forskrifter som strider mot evangeliets frihet.

Dette vil også si at vi erkjenner nødvendigheten av et vitenskapelig forskningsarbeid med bibeltekstene. Men bare den som har tillit til Det gamle og Det nye testamente som Guds inspirerte og åpenbarte ord, godtar den kristnes kirkes bekjennelse og står i levende forbindelse med kirkens liv, er i stand til å forstå Skriftens ord og budskap og den åpenbaringsvirkelighet som Skriften taler om.

Som Jesus Kristus er sann Gud og sant menneske, er også Skriften både guddommelig og menneskelig. At Gud bruker skrøpelige

mennesker til redskaper, svekker ikke Bibelens troverdighet, for de hellige Guds menn talte drevet av Den Hellige Ånd. Men Bibelens ord må bli rett oppfattet; dens siktepunkt er å gjøre vis til frelse ved troen på Jesus Kristus (Den evangelisk lutherske frikirke, 1967).

I årene etter 1960 ble Frikirken utfordret fra flere hold til å støtte kampen mot liberal og politisert teologi, og dette resulterte i skriftsynserklæringen av 1967. Denne uttalelsen ble en støtte for alle som hevder Skriftens autoritet for tro, lære og liv, men den ble også innad i Frikirken et oppgjør med et mer ureflektert, fundamentalistisk bibelsyn, som en fant på mange plan i Frikirken, som har sitt utspring i mer lavkirkelige og pietistiske kretser i vårt land.

Når Frikirken arbeidet med sitt skrift- og kirkesyn var det ikke for å sette tidligere uttalelser ut av kraft, men for å utdype og aktualisere det i en ny tid. Dette resulterte i temaheftet *Skriften og kirken* i 2010. Det ble av synodestyret anbefalt til bruk i selvstudium, til temakvelder, i husfelleskap og i ledergrupper. Her heter det blant annet: «I den tiden som er gått etter siste skriftsynserklæring, har nye problemstillinger dukket opp. Det gjelder møtet med postmodernismen, med alternative nyreligiøse bevegelser, og med andre religioner på norsk jord, hvor de mest aktuelle er islam og buddhistiske bevegelser. Vi finner i dag også et bibelsyn som anerkjenner det som står skrevet i Bibelen, men som setter spørsmålsteget ved om dette er bindende for kirken og troens folk i dag.» Forholdet mellom lære og etikk er aktualisert.

Frikirken plasserer seg som evangelisk, luthersk og konservativ i teologi og bibelsyn. Men på menighetsplan er det mange meninger. Tidens trender med vekt på individualisme og subjektive erfaringer øver sin innflytelse også i Frikirken. Her er to eksempler på hvordan dette arter seg i praksis, ett med delvis tilpasning og ett med klar avvisning:

1. Ordinasjon av kvinner til tjeneste som eldste og pastor.

Etter flere tiår med debatt om kvinnens plass og tjeneste vedtok Synodemøtet i Stavanger 2005 å åpne for ordinasjon av kvinner. Men det ble presisert at begrunnelsen måtte være innenfor det skriftsynserklæringen sier. Det betyr at nådegaveprinsippet godtas som begrunnelse, men ikke

argumenter av feministisk eller tidsbetinget utgave. I dette kan de fleste leve med uenighet, slik det heter i uttalelse fra Eldsterådet i Kristiansand Frikirke 2005: «Uenighet som ikke bryter enheten. Vi er uenige om hvordan vi skal anvende Guds ord om mann og kvinne i dag. Den som vektlegger nådegave-prinsippet, vil åpne for ordinasjon. Den som vektlegger hodestrukturen og hyrde- og læreembetet, vil ikke åpne for ordinasjon av kvinner. Det er viktig å understreke at vi anerkjenner at de to syn kan begrunnes ut fra Guds ord, og at vi derfor kan bevare enheten på Skriftens og vår kirkes grunn.»

2. Homofilt samliv.

Dette vil Frikirken ikke velsigne, men ønsker å bevare ekteskapet mellom én mann og én kvinne som Guds skaperordning. Da forslaget til samarbeidsavtale mellom Den norske kirke og Frikirken var ferdig i 2006, var det en forutsetning fra Frikirkens side at det ikke forelå noe offisielt vedtak fra Bispemøtet eller Kirkemøtet som brøt med Bibel eller bekjennelse. Når Kirkemøtet i 2008 vedtok å likestille to syn på homofilt samliv, førte dette til at Frikirkens synodemøte samme år vedtok at Frikirken ikke kunne inngå den avtalen som det var planlagt å feire, fordi Den norske kirke hadde brutt med det som fra Frikirkens side, var en forutsetning for avtalen.

Bibelens plass i menighetenes gudstjenester og møter (kultur)

Selv om det ikke foreligger undersøkelser om dette, er det dekning for å si at Bibelen og bibelbruken står sterkt i Frikirken, tradisjonelt også sammen med en katekismetradisjon som nok er svekket de siste årene. Det er et stort mangfold i de vel 80 menighetene på dette området.

Bibeltekster er grunnlaget for omtrent alt fra gudstjenester til bibelgrupper og foreninger av forskjellige slag. I gudstjenestene, som de fleste steder har en form som ligger mellom et bedehusmøte og en gudstjeneste i Den norske kirke, er det forkynnelsen som inntar hovedplassen og regnes som det viktigste leddet. Her mener man seg å være i god, luthersk tradisjon med Skriften alene.

I Frikirkens gudstjenester er det også stor variasjon lokalt, fra det som likner mer på et bedehusmøte til full liturgi, orgel og pastor med alba og stola. Men forkynnelse over bibeltekster eller bibelske emner er felles for de fleste menighetene. Vi følger

teksttrekkene til Den norske kirke, men temaserier og aktuelle behov avgjør valg av tekster og tema oftere enn i Den norske kirkes menigheter.

I løpet av et år søker mange menigheter å variere mellom teksttrekkene og tematiske serier. På kirkesamfunnets stevner og leirer har bibelundervisning en sentral plass. Det er forkynnelsen av ordet som ved Den hellige ånds anvendelse skaper tro og liv. Vi legger vekt på at bibelbruken skal anvendes slik at den skaper tro og fostrer disipler.

På møter og samvær utenom gudstjenesten er Bibelen i flittig bruk. Det kan være som åpningsord og bønn, som andakt eller som bibeltid. Der det er åpent for frie vitnesbyrd, er disse oftest knyttet til et bibelord som siteres utenat. Ved mer karismatiske møter med vekt på lovsang, nådegaveutfoldelse og bønn er disse gjennomgående preget av bibelord.

Bibelens plass i det personlige tros livet (ethos)
Andaktsbøker med betraktninger over bibelord står sterkt, særlig i seniorgenerasjonen. Bibelleseplaner og daglig bibellesning er utbredt, men også her med store variasjoner.

Et typisk frikirkemedlem vil hente sin personlige oppbyggelse fra Bibelen og kristen litteratur. Bibelen vil også være rettesnor for lære og liv. I dagens samfunn med vekt på individualisme og kritisk-vitenskapelig holdning, vil synet på Bibelens autoritet og betydning være under press. De etiske diskusjoner knyttet til samliv og ekteskap, menneskeverd og bioteknologi, forbruk og forvaltning, rettferdighet og fordeling av godene krever både våkenhet og åpenhet. Her vil nok meningene hos enkeltmedlemmer variere.

”Tro på hjemmebane” har vært et program som flere menigheter har fulgt de senere årene. Dette programmet tar på alvor at den viktigste arena for fostring av tro og kristent liv skjer i hjemmet. Derfor må menighetene i sin virksomhet støtte foreldrene og hjemmet i det å ha et naturlig trosliv og en synlig praktisering av troen i hverdagen. Menighetenes arbeid for barn og unge må gi praktisk hjelp til å leve som kristen i dagens samfunn. Tradisjonelt var bibelbruken også knyttet til lesning av andaktsbøker og kristen litteratur. Hos unge familier er dette svekket. Travelhet og materialisme fortrenger den enkle livstilen og den

daglige andaktsrytmen. Krimbøker, reisebøker og fargerike magasiner er det nok av, mens Bibelen kan samle støv i bokhyllen mens man slapper av med TV-titting.

Frikirken hadde fra begynnelsen en sterk, luthersk katekismetradisjon, med egen religionsskole og konfirmantundervisning. Den sterke satsingen som Den norske kirke gjør på trosopplæring, har ikke like sterkt nedslag i Frikirken, og det er flere som mener at man burde gjøre mer på dette området. Særlig all den stund kunnskapen om kristen tro og Bibelen er redusert i folket.

Frikirkens sommerstevne VISJON på Stavern folkehøyskole Fredtun profilerer en spiritualitet preget av kreativ og familievennlig bibelformidling for alle aldre, av solid og aktuell forkynnelse for voksne og av variert tilbud om samtale, sjelesorg, forbønn og seminarer om aktuelle temaer.

Frikirken er en medarrangør av Skjærgårds Music and Mission på Risøy ved Tvedestrand, og står sentralt i Get Focused-festivalen i Tønsberg. Musikk, forkynnelse, opplevelse og misjon står sentralt i disse ungdomsarrangementene. Her er Frikirken en del av det økumeniske fellesskapet som mer og mer preger unge kristne i Norge i dag.

Frikirken er medlem av Bibelselskapet, og bruker offisielt Bibel 2011, men andre utgaver er i bruk lokalt. Bibelen står sterkt i utadrettet virksomhet og i misjonsarbeidet.

Frikirkens medlemmer henter også impulser fra den lutherske fornyelsesbevegelsen Oase, fra Korsvei og fra retreatbevegelsen. Moderne lovsangstrenger gjør seg også gjeldende, og impulser fra Hill Song i Australia, Willow Creek i Chicago og Saddleback i California er merkbare.

Skrevet av Jan Gossner og Andreas Woie

Referanser

Den evangelisk lutherske frikirke. (1967). *Frikirkens skriftsynserklæring*.

Den evangelisk lutherske frikirke. (2010). *Skriften og kirken*.

Den katolske kirke

Skriften som norm

Den katolske kirke lærer at Gud er opphav til Den hellige skrift, og at «Det som Gud har åpenbart, og som Den hellige skrift inneholder og forelegger, er blitt skrevet ned ved Den Hellige Ånds inspirasjon» (Den katolske kirke, 1994, s. para. 105). Og nettopp fordi Skriften har sitt opphav i Gud, slår kirken fast «at Skriftens bøker må sies å lære urokkelig, trofast og uten feiltagelse den sannhet som Gud med henblikk på vår frelse, har villet ha nedskrevet i disse hellige skrifter» (Den katolske kirke, 1994, s. para. 107). Derfor kan Kirkens lære aldri gå på akkord med det som åpenbares gjennom Bibelen.

Samtidig kan Guds åpenbaring ikke reduseres til den innsikten vi får gjennom Skriften alene. Den katolske kirke regner ikke kristendommen som en bokreligion, men det inkarnerte levende Guds ords religion (Den katolske kirke, 1994, s. para. 108). Jesus Kristus er åpenbaringsformidler og fylde. «I alle Skriftens ord sier Gud i virkeligheten bare ett eneste Ord, sitt enbårne Ord, hvor Han sier alt om seg selv.» (Den katolske kirke, 1994, s. para. 102).

Et katolsk bibelsyn er uløselig knyttet sammen med vårt syn på det vi kaller Tradisjonen.

Den apostoliske forkynnelse, som på en spesiell måte uttrykkes i de inspirerte bøker, skulle altså ivaretas i uavbrutt kontinuitet til tidens ende. Det er derfor apostlene, når de overleverer det de selv har mottatt, oppfordrer de troende til å holde fast ved de tradisjoner som de er blitt undervist i muntlig eller i brev (kfr. 2. Tess. 2, 15) og til å kjempe for den tro som de en gang har mottatt (kfr. Jud. 3). Og det som er blitt overlevert av apostlene, innbefatter alt det som leder Guds folk til et liv i hellighet og som øker dets tro. Alt hva Kirken selv er, alt hva den tror, fører den således

videre i sin lære, sitt liv og sin kultus og overleverer det til alle slektledd (Det annet Vatikankonsil, 1965, s. para. 8).

Den katolske kirkes katekisme presiserer hva som menes med Tradisjon:

Den Tradisjon det her er tale om, stammer fra apostlene og gir videre det de tok imot fra Jesu undervisning og eksempel, samt det de lærte ved Den Hellige Ånd. Den første generasjon kristne hadde nemlig ikke noe Nytestamente, og Det Nye Testamente selv vitner om den levende overlevering av troen.

Man må skjelne mellom tradisjon i denne betydning og de ulike «tradisjoner» vedrørende teologi, kirketukt, liturgi eller andaktsformer som i tidens løp er oppstått i de ulike lokalkirker. Disse utgjør forskjellige utforminger av den store tradisjonen som er tilpasset ulike steder og ulike tidsepoker. I lys av tradisjonen kan de bevares, forandres eller til og med oppgis under veiledning av Kirkens læreembete (Den katolske kirke, 1994, s. para. 83).

Forholdet mellom Skriften og Tradisjonen

Vi forstår ikke Skriften og Tradisjonen som to ulike kilder til Guds åpenbaring, men som to overleveringsmåter fra den samme kilde, Gud selv, og Kirkens læreembete er det som gir oss trygghet for at det vi forstår som Guds åpenbaring, virkelig er det.

Den Hellige Tradisjon og Den Hellige Skrift er nær forbundet og forenet. For begge, idet de springer frem av den samme guddommelige kilde, smelter på et vis sammen og arbeider mot det samme mål. Begge gjør de Kristi mysterium nærværende og fruktbart i Kirken, Han som har lovet å være «med dere alltid, inntil verdens ende

(Matt 28, 20) (Den katolske kirke, 1994, s. para. 80).

Kirkens læreembete

Med Kirkens læreembete menes Kirkens biskoper som er i enhet med Biskopen av Roma. Skriften vitner selv om at Peter og de andre apostlene har et særlig hyrdeoppdrag i Kirken, og dette hyrdeoppdraget blir gitt videre til dem som før år 100 gjerne omtales som biskoper. Gjennom dem finnes det et kollegium av hyrder i Kirken til alle tider som kan tale med den samme autoritet og myndighet som Kristus ga apostlene. Vi regner Paven, Biskopen av Roma, og de biskoper som er i enhet med ham som Peters og apostlenes etterfølgere, og vi referer til dem blant annet som kirkens læreembete. Denne ordningen for Kirken forstår vi som en del av åpenbaringen, og ser at den bekrefte av både i Skriften og Tradisjonen.

**Skrift,
Tradisjon og
læreembete
er uløselig
knyttet sammen.**

Vi tror at læreembetet er gitt oss som garantist slik at det som forkynnes og undervises i Kirkens navn gjennom historien, virkelig er i samsvar med Guds åpenbaring. Under apostelmøtet i Jerusalem rundt år 33 ser vi hvordan apostlene må ha fått myndighet av Kristus til å slå fast hva som er forenlig med Guds åpenbaring, og hva som ikke er det. «Den Hellige Ånd og vi har besluttet ikke å legge noen annen byrde på dere enn de helt nødvendige ting, at dere holder dere borte fra hedensk offerkjøtt, fra blod, fra kjøtt av kvalte dyr og fra hor» (Apg 15,28-29).

Det er den samme myndigheten som er gitt i arv til biskopene som derfor på en spesiell måte har mulighet til å tolke skriftene på en autoritativ måte, det vil si hva som er forenlig med en kristen leve-

måte slik den er åpenbart av Gud. Dette læreembetet står ikke over Guds ord slik det kommer til oss gjennom Skriften og Tradisjonen, men det er ordets tjenere (Den katolske kirke, 1994, ss. para. 85,86). Læreembetet hjelper oss slik at vi ikke leser de hellige skrifter kun med vår tids, eller vår kulturs øyne.

I spørsmålet om likekjønnet ekteskap ser vi et eksempel på hvordan Skriften, Tradisjonen og læreembetet fungerer i samspill. I enkelte kirkesamfunn ser vi at Skriften brukes til å rettferdiggjøre to ulike, ikke-harmoniserende syn på ekteskapet. Dette ville ikke vært mulig i Den katolske kirke fordi vi gjennom Tradisjonen lærer at det ikke finnes noen læremyndighet i Kirken som kan omdefinere den lære som åpenbares i Skriften. Vi ser i dette spørsmålet hvordan læreembetet, hvis rolle er åpenbart ved Tradisjonen, hjelper oss til å forstå hva Gud åpenbarer i Skriften.

Slik har det seg at den selvmeddelelse Gud foretar ved sitt Ord, i Den Hellige Ånd, forblir levende og handlekraftig i Kirken: «Således fører Gud, som også tidligere har talt, en uavbrutt samtale med sin elskede Sønns brud, og Den Hellige Ånd, som i og ved Kirken lar Evangeliets levende røst klinge i verden, fører de troende til den hele sannhet og lar Kristi ord få rikelig plass i dem (Den katolske kirke, 1994, s. para. 79).

Vi ser at Skriften, Tradisjonen og læreembetet er uløselig knyttet sammen, og er avhengige av hverandre for å gi mennesker til alle tider tilgang til Guds frelsesbringende evangelium.

Det som Gud har åpenbart til alle folkeslags frelse, det sørget Han i sin store godhet også for å la bestå, uavbrutt og fullstendig, og bli overlevert til alle slektledd. Derfor ga Herren Kristus, som fullender i seg Guds den Allerhøyestes hele åpenbaring (kfr. 2. Kor. 1, 20: 3, 16-4,6), sin befaling til apostlene om at de skulle forkynne for all verden, som kilden til all frelsebringende sannhet og moralsk rettledning, det Evangelium, tidligere lovet ved profetene, som han selv hadde oppfylt og kunngjort med sin egen munn, og han meddelte dem guddommelige gaver. Befalingen ble trofast fulgt av apostlene som i sin muntlige forkynnelse, ved sitt eksempel og sine forordninger, overleverte det de selv hadde mottatt gjennom sitt liv med Kristus, gjennom hans ord og gjerninger, eller også lært ved Den Hellige

Ånds inspirasjon; den samme befaling ble også trofast fulgt av de apostler, og andre menn med apostolisk oppdrag, som skrev ned frelsens budskap under den samme Hellige Ånds inspirasjon.

For at Evangeliet alltid skulle bevares i Kirken i sin integritet og sin vitalitet, ga apostlene seg etterfølgere, nemlig biskopene, og «overga dem den plass de selv hadde som lærere». Denne hellige Tradisjon og begge testamenters hellige Skrifter er derfor som et speil hvori Kirken under sin jordiske pilegrimsgang beskuer Gud, av hvem den mottar alt, inntil den en gang oppnår å se Ham ansikt til ansikt, slik som Han er (kfr. 1 Joh 3,2) (Det annet Vatikankonsil, 1965, s. para. 7).

Historien vitner også om læreembetets rolle og betydning for Skriftens tilblivelse. Vi ser at det er viktig for forfatterne av skriftene i Det nye testamentet (NT) å vise til apostolisk opphav, og det er også den apostoliske Tradisjon som hjalp Kirken i de første århundrene å skjelne hvilke skrifter som skulle regnes blant de hellige bøker (kanon), og hvilke som ikke skulle det. Her ser vi igjen det tette samspillet mellom Skrift, Tradisjon og læreembete. En måte Kirken snakker om dette på, er at Skriften blir til i, defineres av, overleveres i, tolkes innen og leves i Kirkens apostoliske tradisjon. Ingen av delene eksisterer atskilt fra de andre.

Det var også fordi de utøvte apostolisk myndighet, at biskopene som var samlet til kirkemøte i Hippo i 393, kunne slå fast Skriftens kanon. De slo fast at Det gamle testamentet (GT) inneholder 46 bøker, og Det nye testamentet (NT) 27 bøker. Det er den eldste bevarte listen av de bøker Den katolske kirke regner som sin kanon, og den observante leser vil oppdage at GT inneholder syv bøker flere enn den kanon som Luther tok i bruk etter reformasjonen. På Jesu tid fantes det ingen definert kanon for GT, men det fantes en gresk oversettelse av de bøker som ble regnet som hellige og derfor hadde en særstilling i den gamle pakts gudstjenesteliv. Denne versjonen av GT kalles Septuaginta (LXX) og tilsvarer Den katolske kirkes kanon for GT i dag. Den samme kanon for hele Skriften ble godkjent i 393, og ble bekreftet av kirkemøtet i Trent i 1546, etter at reformatorene hadde tatt i bruk en annen kanon for GT.

Samtidig som læreembete har en viktig rolle når det gjelder forståelsen av Skriften, ser vi hvordan den har inspirert enkeltmennesker til å gjøre store

ting i og for Guds rike. Den hellige Frans av Assisi er et godt eksempel. Under en messe i 1205 hører han ordene ordene: «gå da bort og selg alt du eier» (Matt 19,21). Frans tar dette til seg, og lever det ut på en radikal måte ved å gi fra seg alt han eier, til og med klærne han har på seg. Hans måte å leve evangeliet på inspirerer mange, bidrar til å reformere Kirken i en vanskelig tid, og fortsetter å gjøre det også i dag. I sin bok *Jesus fra Nasaret* skriver pave emeritus Benedikt:

Skriften blir til i, defineres av, overleveres i, tolkes innen og leves i Kirkens apostoliske tradisjon. Ingen av delene eksisterer atskilt fra de andre.

«Helgenene er Skriftens sanne fortolkere. Meningen av et bestemt bibelord kommer aldri så godt frem som i de menneskene som er blitt helt grepet av det, og som har levd det ut. Fortolkningen av Skriften kan aldri bare være en rent akademisk affære og kan heller ikke forvises til det rent historiske. Skriften er full av fremtidspotensiale, et potensial som først viser seg når noen ”gjennomlever” og ”gjennomlider” teksten» (Ratzinger, 2007, s. 61). Skriften blir forståelig og levende gjennom de mennesker som tar den imot og lever den.

Bibelens plass i gudstjenestelivet

Bibelen har en sentral plass i Kirkens gudstjenesteliv, både i feiringen av sakramentene og i tidebønnene. I de fem tidebønnene, som prester og

ordensfolket ber daglig, resiteres davidssalmene, slik vi kan anta at apostlene og de første kristne også gjorde det. I tillegg inneholder hver tidebønn en lesning fra Skriften, og dagens første tidebønn inkluderer en lengre lesning fra GT eller NT.

I messen står også lesningen av Guds ord sentralt. På søndager og andre høytidsdager leses fire tekster fra Skriften. Som regel er det en lesning fra GT, en davidssalme, en tekst fra NT og i tillegg en tekst fra evangeliene. På hverdager og festdager leses kun tre lesninger. Kirken følger en universell leseplan for helligdager og hverdager slik at vi kommer igjennom det meste av Den hellige skrift på tre år.

I tillegg må nevnes at vi forstår messen, og feiringen av sakramentene som en bibelsk handling, en handling hvor Gud kommer sitt folk i møte med sin nåde og kjærlighet. Kristus befaler ikke apostlene om å skrive, men han sier i nattverdsalen: «Gjør dette til minne om meg» (1 Kor 11, 24). Dette påbudet oppfylles når vi feirer messen, og det er god grunn til å anta at skriftene i NT nettopp ble lest når de troende kom sammen til messefeiringen. Dermed blir også liturgien en nøkkel til å trenge dypere inn i selve Skriften. I messen kommer Gud oss i møte i forkynnelsen, i bønnene, i sakramentene, i ritualene og i menigheten. I messen bærer vi «legemet fram som et levende og hellig offer som er til Guds behag (Rom 12,1), der vi med Paulus kan forene våre lidelser med Kristi sonoffer, og derfor også glede oss over våre lidelser fordi «det som ennå mangler i Kristi lidelser, utfyller jeg på min egen kropp; jeg lider for hans legeme, Kirken» (Kol 1,24). I messen får vi et glimt, og en smakebit av Det himmelske Jerusalem, for vi er kommet til «fjellet Sion, til den levende Guds by, det himmelske Jerusalem, til ti tusener av engler, til en høytidssamling, til menigheten av de førstefødte som er oppskrevet i himmelen. Dere er kommet til en dommer som er alles Gud, til åndene av de rettfærdige som har nådd fullendelsen, til Jesus, mellommannen for en ny pakt, og til det rensende blod som taler sterkere enn Abels blod» (Hebr 12,22-24).

Bibelens plass i det private bønneliv

Hvordan katolikker bruker Skriften i sitt private bønneliv vil variere. Noen vil bruke Skriften til «åndelig lesning» (lectio divina), noen vil lese de daglige lesningene som hver dag brukes i messefeiringen verden over, andre vil meditere over Skriftens lesninger mens de ber rosenkransen eller

går korsveien, og andre igjen vil kun ha et aktivt møte med Skriftens ord i messen og liturgien. Mange har fått et mer levende forhold til skriftlesning og tidebønner takket være et stort antall katolske apper som finnes på mange ulike språk, særlig på engelsk. Også i Norge finnes en app som heter «Katolsk», som gir mange mennesker enkelt tilgang til daglig skriftlesninger. Hvordan Skriften brukes er individuelt, men vi oppmuntres til å gi den en sentral plass i tros livet. Katekismen sier at bibelstudiet skal være likesom sjelen i teologien (Den katolske kirke, 1994, s. para. 132), og ber «inntrengende hver enkelt kristen (...) til å lære “den kunnskap om Jesus Kristus som overgår alt” (Fil 3,8) ved hyppig lesning av de guddommelige skrifter. “For uvitenhet om Skriftene er uvitenhet om Kristus” (St. Hieronymus)» (Den katolske kirke, 1994, s. para. 133).

Skrevet av p.Pål Bratbak

Referanser

Den katolske kirke. (1994). *Den katolske kirkes katekisme*. Oslo: St. Olav forlag.

Det annet Vatikankonsil. (1965). *Den dogmatiske konstitusjon «Dei Verbum»*. Hentet oktober 9, 2017 fra Katolsk.no: <http://www.katolsk.no/dokumenter/dokumenter-fra-vatikanet/paul6/dv/index>

Ratzinger, J. (2007). *Jesus fra Nasaret*. Avenir forlag.

Den norske kirke

Den norske kirke og den lutherske arven

Den norske kirke (Dnk) er en evangelisk-luthersk kirke. Inntil nylig var Den norske kirke som statskirke, forpliktet på den evangelisk-lutherske tro og bekjennelser ved norsk lov. Som følge av de norske lovendringene arbeider Den norske kirke med sitt eget grunnlag som selvstendig rettssubjekt, men det forventes ingen endringer i det bekjennelsesgrunnlag som Den norske kirke ønsker å forplikte seg på. I tillegg til Bibelen gjelder det de tre trosbekjennelsene (de oldkirkelige symboler), den augsburgske bekjennelse fra reformasjonen (Confessio Augustana¹) og Luthers lille katekisme. Bekjennelsene har ulike funksjoner. Enten brukes de liturgisk i gudstjenesten, som katekismer med en trosopplæringsfunksjon, eller som teologiske læredokumenter.²

Om Bibelen brukes det flere navn. *Skriften* brukes i betydningen Den hellige skrift. *Guds ord* brukes også om Bibelen i sin helhet, selv om det også kan referere til enkelte bibelsitater. Guds ord kan også bety en utlegning av bibelord, for eksempel en andakt eller preken. *Ordet* kan brukes som Guds ord, men det kan også brukes om Jesus Kristus, at Guds eget ord ble menneske av kjøtt og blod, slik Ordet brukes i innledningen til Johannesevangeliet, om Ordet som ble menneske. I luthersk tradisjon er forståelsen av Bibelen, gudstjenesten og kirkens sakramenter uløselig knyttet til Ordet, både forstått som Jesus Kristus, Guds ord, og Skriften: «Både sakramentene og Ordet er virksomme på grunn av Kristi innstiftelse og befaling» (Confessio Augustana, 1985, s. VIII).

Sola Scriptura

Den lutherske arven er avgjørende for å forstå Den norske kirkes bibelsyn. Martin Luthers kritikk av kirkemakten i reformasjonstiden aksentuerte Bibelens betydning for sann kristen lære. For Martin Luther var Skriften alene, *Sola Scriptura*,

autoritet for kirkens tro og lære. Han mente for det første at Skriftens mening åpenbares i Skriften selv, for det andre at ved å åpenbare Guds vilje og gjerning autoriserer Skriften seg selv, og for det tredje er det som Skriften åpenbarer, nok til å kjenne Gud og Guds frelse (Lutheran World Federation, 2016, s.15). Slik sett står Bibelen over tradisjonen forstått som kirkens lære. Det betyr at kirkens lære ikke blir sann bare fordi kirkelige autoriteter sier det, men den blir sann dersom den gir tydelig uttrykk for Skriftens mening. Dermed er det Skriften som er hovedkriteriet for kirkens sanne lære. Det betyr ikke at man underkjenner den historiske kirkens og tradisjonens betydning for Bibelens tilblivelse og fortolkning. Bibelen er blitt til i kirkens kontekst, og fortolkes i kirkens kontekst til alle tider.

Kirkens lære, slik den er bevart i tradisjonen, har en viktig betydning, så lenge den gir et klart uttrykk for Skriftens mening. At tradisjonen spiller en underordnet, men likevel viktig rolle, blir tydelig gjennom de bekjennesskrifter som ble til i løpet av reformasjonen. De lutherske bekjennelser beskriver en hermeneutisk tolkningsssirkel mellom Skriften og bekjennelsestradisjonen. Bekjennelsene tolker Skriften, men må samtidig selv tolkes i lys av Skriften. På den ene siden gir bekjennelsene hjelp til å forstå Skriften, på den annen side må de alltid vurderes på nytt i lys av Skriften. Skriften er derfor å forstå som den normerende norm (*norma normans*), mens bekjennelsene er å forstå som avledet, eller normert, norm (*norma normata*). Denne tolkningsforståelsen er fremdeles en viktig del av lutherske kirkers måte å lese Bibelen på (Lutheran World Federation, 2016, s. 17).

Martin Luther forsto Skriften som Guds inspirerte og åpenbarte ord. Dette betyr ikke at Skriften umiddelbart er forståelig. Skriften er både Guds åpenbarte ord, og samtidig ord skrevet av mennesker. Bare ved lesning av Skriften kan Skrift-

en tolkes og egentlig forstås. For Martin Luther var det viktig at Bibelen skulle kunne leses av alle, ingen kirkelige autoriteter har enerett på å tolke Skriften. Men han utviklet noen hermeneutiske prinsipper for å kunne tolke Skriften.

For det første er det ikke gitt at alle bibelord er umiddelbart forståelige, og ikke alle bibelsteder inneholder hele sannheten. De forskjellige skriftene og alle ord i Bibelen kan heller ikke forstås som like viktige. Luther selv kunne kritisere deler av Bibelen på bakgrunn av hvordan han tolket andre deler av Bibelen. Samtidig kunne en del av Bibelen være til hjelp for å forstå en annen del av Bibelen. For det andre må Bibelen tolkes ut fra sitt mest sentrale budskap – budskapet om Jesu Kristi liv, død og oppstandelse til soning og frelse for alle mennesker. Det betyr at de bibelske skriftene enten peker frem mot Kristi komme og gir nøkler til å forstå Bibelens hovedbudskap, som i de gammeltestamentlige skriftene, eller de bevitner Kristi liv, gjerning, forkynnelse, død og oppstandelse, som i Det nye testamentet. Luther mente at «det som driver mennesket til Kristus» («was Christum treibet») (Luther, Vorrede auf die Epistel S Jacobi und Juede (1546). D. Martin Luthers Werke : kritische Gesamtausgabe, 1883-2009, s. DB VII 385), er det som kjennetegner den apostoliske lære.

En av de viktigste tolkningsnøkklene for Luther var skjelningen mellom lov og evangelium. Dette må ikke forstås som skjelning mellom Det gamle og Det nye testamentet. Når Luther snakker om lov og evangelium snakker han ikke nødvendigvis om loven på den ene siden og evangeliet på den annen side, men heller at Skriften, og enkelte skriftsteder, inneholder både lov og evangelium. Lov og evangelium finnes derfor både i Det gamle og Det nye testamentet. Loven er Guds generelle vilje, men ingen mennesker makter å oppfylle den. Evangeliet er Guds egen oppfyllelse av loven ved Kristus alene (*sola Christus*). Det vil si at Gud selv, gjennom Jesus Kristus, oppfyller loven på vegne av alle mennesker som tror. Det betyr at også loven må forstås i forhold til evangeliet.

Evangeliet om frelsen i Kristus er Guds gave, gitt av nåde (*sola gratia*), og denne nåden kan bare mottas i tro (*sola fide*). «Nåden alene» og «troen alene» er sentrale elementer i Luthers lære om rettferdiggjørelse i Kristus (*sola Christus*). Vi finner altså at Luthers bibelsyn preges av læren om lov og evangelium, og det er kristosentrisk. På

lignende måte som Kristus har to naturer, en menneskelig og en guddommelig, har også Skriften to sider ved seg, en menneskelig og en guddommelig side. Det betyr at Skriften både er Guds inspirerte og åpenbarte ord, og samtidig består den av skrifter skrevet av mennesker, som derfor må tolkes. Hovedbudskapet resten av Bibelen må tolkes ut fra, er evangeliet om Guds frelsende nåde gjennom Kristus.

Luthers lære om de to regimenter som Gud utøver sin makt i verden gjennom, et åndelig og et verdslig regiment, var også relevant for hvordan Luther mente Bibelen skulle tolkes. For eksempel skulle ikke kirken benytte enkelte bibelsteder for å gripe inn i verdslige myndigheters rett til å styre politisk, med mindre myndighetene styrte i direkte strid med Guds vilje.

Både i møte med det han oppfattet som vrang lære i sin egen samtid, og ut fra det behovet han hadde sett i sitt virke som prest og lærer, var det av stor betydning for Martin Luther at folk flest kunne lese og forstå sin bibel. Dette henger sammen med hans tolkning av det hellige presteskap, som i reformatorisk tradisjon er blitt til læren om det allmenne prestedømme. Ved siden av dette «hellige presteskap», det allmenne prestedømme, forutsatte Luther at det må finnes en ordinert prestatjeneste, i den forstand at alle gjennom sin dåp tilhører det allmenne prestedømme, men ikke alle er pastorer (ordinerte prester). Luther understreket også presteskapets ansvar for forkynnelsen og fortolkningen av Guds ord, samtidig som alle de kristne, sammen med presteskapet, har ansvaret for ordets rette forkynnelse i vår tid. Luthers arbeid omfatter derfor bibeloversettelser til tysk (folkespråket), Luthers lille katekisme til bruk i hjemmene, Luthers store katekisme, en rekke forklaringer, forsvarsskrifter, prekener og salmer. Ikke bare gir disse arbeidene uttrykk for Luthers eget bibelsyn, men de ble også viktige for det videre reformatoriske arbeidet, og denne typen skrifter har blitt viktige elementer i reformatoriske kirkers forkynnelse, gudstjenester, undervisning, andakts- og fromhetsliv.

Bibelsyn i Den norske kirke

På Den norske kirkes hjemmesider står det følgende om Bibelen:

Den røde tråden i Bibelen er Guds kjærlighet til menneskene og verden. Det mest sentrale innholdet er det som evangeliene forteller om

Jesus Kristus ... Bibelen er den viktigste kilden til å forstå hvem Jesus er og hva han har sagt.

... Bibelen er gitt oss for at vi skal lære Gud å kjenne og tro på ham. Som luthersk kirke legger vi vekt på at Bibelen skal leses og forstås med utgangspunkt i fortellingene om Jesus. Martin Luther sa: «Kristus er Bibelens sentrum og stjerne. Det gamle testamentet viser oss veien fram til evangeliens vitnesbyrd om frelsen i Jesus Kristus» (Den norske kirke, 2014).

Vi ser en tydelig luthersk arv i Den norske kirkes presentasjon av Bibelen i dag. Samtidig er det en stadig utfordring for kirken å tolke Bibelen og dens betydning og forkynne dens budskap for mennesker i dag. I vår tid vil Den norske kirke forsvare individets frihet til å velge, tro og tolke selv. Men samtidig som det er en menneskerett og mangfoldet er en berikelse, er kirken kalt til å forkynne evangeliet om Jesus Kristus.

Å tolke Bibelen i dag er på den ene siden en utfordring som Den norske kirke deler med kirker over hele verden. Hvordan kan kirken si noe meningsfylt om tro og liv som oppleves relevant for mennesker i dag? Hvordan kan kirken forkynne håp og gi veiledning i en tid som preges av raske endringer, flerkultur og mange religioner og livssyn? Bibeltolkning i dag preges både av trosbaserte tolkningsverktøy, som Den hellige ånds ledelse, tradisjon og lære, bønn og åndelig liv, og av andre tolkningsverktøy, som fornuft, naturlover, etisk refleksjon, vitenskap, samvittighet, erfaring, kultur og samfunnslovgivning.³

På den annen side deler Den norske kirke noen særskilte tolkningsverktøy med lutherske kirker over hele verden. Det lutherske verdensforbund (LVF) ga i 2016 ut et studiedokument om luthersk hermeneutikk, utarbeidet gjennom en internasjonal studieprosess over fem år (Lutheran World Federation, 2016). Kontekstuelle forskjeller mellom kirkene og diskusjoner rundt kontroversielle spørsmål tydeliggjorde behovet for å studere nærmere betydningen av luthersk hermeneutikk i dag. Selv om en er enige om at bibeltolkning er en prosess som stadig pågår og må fortsette, kom en likevel frem til noen funn som kan være nyttige hjelpemidler for kirkene i dag. For det første fant studiet at bibeltolkning alltid foregår i en gitt kontekst, hvor særskilte erfaringer vil spille en rolle. For det andre fant studiet at det samtidig

finnes allmenne erfaringer, som gjør at felles tolkninger av Bibelen kan gi en dypere og mer meningsfull forståelse av teksten. Det er altså nødvendig både å tolke Bibelen i en gitt kontekst, og å arbeide sammen om trans-kontekstuelle tolkninger. I spennet mellom kontekstuelle og allmenngyldige tolkninger av Bibelen finner LVF viktige hjelpemidler i den lutherske arven, og positive utfordringer i det å skulle formidle og leve ut evangeliet.

For det andre må kirkene arbeide videre for å finne felles uttrykk for kristen tro, håp og neste-kjærlighet. De må fortsette å arbeide sammen for å oppdage hele meningsdybden og bredden i de bibelske tekstene. De må sammen være i dialog om hva som er identiteten i luthersk tro og etikk, og engasjere seg i det som kan være kirkenes bidrag i en politisk, flerreligiøs og flerkulturell virkelighet. For Den norske kirkes bibelsyn betyr det at den lutherske arven fortsatt utfordrer hvert enkelt troende menneske til selv å lese Bibelen. Samtidig kan Den norske kirke kun være kirke hvis den er et fellesskap av troende. Det er i dette mangfoldige fellesskapet kirkens bibelbruk og bibeltolkning må skje.

Bibelbruk i Den norske kirke

Bibelen brukes på en rekke forskjellige måter. Arven fra reformasjonen har sammen med en sterk lekmanstradisjon, vekkelsesbevegelser og fremveksten av frivillige organisasjoner vært av stor betydning for kristendommen i Norge. Mange troende finner individuell bibellesning av avgjørende betydning for troen, for andre er bibel- og samtalegrupper viktige. Frivillig kristent arbeid i Norge står i en særstilling i verden, og den høye deltakelsen i ungdomsarbeid og kristne interesse- og misjonsorganisasjoner spiller en stor rolle for bibelkunnskap og aktiv bibelbruk blant Den norske kirkes medlemmer.

Bruk av bibeltekster er en grunnleggende del av Den norske kirkes gudstjenesteliturier. Foruten de bibelord som er innarbeidet i kirkens faste liturgier, leses normalt tre bibelske tekster i hver gudstjeneste. Vanligvis vil det være en gammeltestamentlig tekst, en episteltekst og en evangelietekst. Som regel er det evangelieteksten det prekes over. I dag følger Den norske kirke utvalgte teksttrekker over en syklus på tre år. Arbeidet med teksttrekker og utgivelse av bibeltekster til annet bruk skjer i nært samarbeid med bibelarbeid i andre kirker, med

internasjonalt bibelarbeid, og i samarbeid med Bibelselskapet. Dermed vil en ofte kunne gjenkjenne utvalg i bibeltekster også i andre kirker, og Bibelselskapets bibelleseplaner er godt kjent i Den norske kirkes menigheter.

Prekenen er en egen form for bibelbruk i gudstjenesten, fordi den vanligvis utlegger og tolker en gitt bibeltekst. Denne typen utlegning og tolkning av bibeltekster finnes igjen i andakter, taler og bibelstudier av forkynnende karakter. Ofte ligger det mye bibelarbeid bak en preken, for eksempel i form av akademisk eksegesi, hvor bibeltekstene studeres historisk-kritisk, språklig og litteratur-kritisk. Bibelen brukes også til kommunikasjon, trøst og trosoppbyggende arbeid. En finner bibelske tekster brukt i argumentasjon i indrekirkelige debatter og som begrunnelse for vedtak, særlig i moralske eller læremessige spørsmål.

Men vi ser samtidig store endringer i bibelbruk, noe som nok er gjenkjennelig i flere kirker. I Norge er bibelundervisning i skolens kristendomsundervisning i stor grad erstattet av undervisning i religion, livssyn og etikk. Mye av bibelundervisningen må derfor skje andre steder, og Den norske kirke har de senere år satset stort på trosopplæring, ikke minst gjennom dåp, konfirmasjon og menighetsliv for barn og unge. Fra Luthers lille katekisme, huspostiller og andaktsbøker skjer dagens bibelundervisning gjennom aktiviteter og posting av bibelord og korte andakter på nett og mobil. Endringer i kommunikasjonsformer bidrar til at Den norske kirke i sitt bibelarbeid i større grad er avhengig av å arbeide økumenisk. Økende konfesjonelt og religiøst mangfold påvirker også akademiske bibelstudier, undervisning og forskning.

I Den norske kirke er det mange som ønsker å lese Bibelen som Guds ord som ikke bare taler til den enkeltes tro, men også sier noe om de kristnes felles ansvar og oppgaver i verden i dag. Et eksempel på fornyet bibellesning er Fattigdoms- og rettferdighetsbibelen, utgitt som et økumenisk samarbeidsprosjekt mellom mange kirkesamfunn og organisasjoner, som mange har tatt i bruk. I denne bibelutgaven er tekster som omhandler fattigdom og rettferdighet markert spesielt, uten krav på fullstendighet. På denne måten leser man Bibelen med et nytt blikk. Bibelens vitnesbyrd om den treenige Guds nærvær i verden, og i Guds kirke, er dermed grunnleggende både for kirkens

vitnesbyrd og dens diakonale nærvær i samfunn og verden.

Skrevet av Stephanie Dietrich og Beate Fagerli

Noter

1. Forkortet CA

2. Mæland, J. O. (Red.). (1985). *Konkordieboken – Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde Forlag, se forord og orienteringer. Det finnes flere lutherske og reformatoriske bekjennesskrifter, samlet i *Konkordieboken*. Men i Danmark og Norge ble ikke alle disse forpliktende lærenorm, selv om de anses som viktige skrifter, også hos oss.

3. Se f.eks. WCC. (2013). *Moral Discernment in the Churches – A Study Document*. (Faith and Order Paper No. 215). Geneva: World Council of Churches.

Referanser

Confessio Augustana. (1985). *Konkordieboken – Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde Forlag.

Den norske kirke. (2014, 01 30). Hentet august 16, 2016 fra Bibelen: <https://kirken.no/nb-NO/kristen-tro/kristen-tro/bibelen/>

Luther, M. (1883-2009). *D. Martin Luthers Werke : kritische Gesamtausgabe*. Weimar: Hermann Böhlau.

Lutheran World Federation. (2016). *The Bible in the Life of the Lutheran Communion – A Study Document on Lutheran Hermeneutics*. Geneva: Lutheran World Federation.

Martin, L. (1883-2009). *Vorrede auf die Epistel S Jacobi und Juede (1546)*. *D. Martin Luthers Werke: kritische Gesamtausgabe*. Weimar: Hermann Böhlau.

Mæland, J. O. (Red.). (1985). *Konkordieboken – Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde Forlag.

World Council of Churches. (2013). *Moral Discernment in the Churches - A Study Document*. (Faith and Order Paper No. 215). Geneva: World Council of Churches.

Den ortodokse kirke

Inkarnasjonen, at Gud ble menneske i Jesus Kristus, er forutsetningen for å forstå Bibelen. Bibelen er ord fra Gud talt med menneske-ord. Bibelen er samtidig både en bok fra Gud og en bok av kirken. Bibelen bærer i seg vitnesbyrdet om Guds selvåpenbaring gjennom sin frelsende handling overfor menneskene. Den er kirkens bok, samlet av kirken og er et uttrykk for kirkens levende tro og tradisjoner som først ble gitt til Israel og så til kirken. Guds åpenbaring skjer ikke i et vakuum, det er alltid en mottatt åpenbaring. Bibelen er således både guddommelig og menneskelig. Den bærer preg av menneskers hånd, som både må tolkes og praktisk tilpasses som Guds frelsende ord. Bibelen tolkes i hovedsak ut fra kirkefedrenes skrifter, som er blant tradisjonens viktigste kilder, ikke av alle og enhver, men av kirken som fellesskap.

Bibelen er den viktigste skrevne autoritet i Den ortodokse kirke. Alt som skjer i kirken, må ha sitt fundament i Bibelen, og ingenting må være i strid med den. For at Den ortodokse kirke kan være sann kirke, må den være grunnleggende tro mot Bibelens ord og være et uttrykk for det bibelske vitnesbyrd.

Bibel og tradisjon

For Den ortodokse kirke er Bibel og tradisjon to sider av samme sak og kan ikke skilles. Evangelierne ble brukt til forkynnelse i menighetene lenge før de fikk kanonisk status i kirken på slutten av det andre århundre. At kirken ble kalt apostolisk, bygger på hvordan liturgien, forkynnelsen, læren, og praksis ble utført i den tidlige kirke under ledelse apostlene og deres etterfølgere. Bibelen selv bærer vitnesbyrd om en levende tradisjon, for eksempel da hl. Paulus åpnet for at hedningene kunne bli en del av Guds folk. Den hl. Paulus satte til side jødiske tradisjoner og åpnet for nye tradisjoner både for jøder og hedninger, slik som nattverden og evangeliet. At den tidlige kirken tok

i bruk hl. Paulus' skrifter i jødekristne og hedning-menigheter, viser tradisjonens autoritet.

Det som skaper og bærer tradisjonen, er helligånden, som er den eneste kilden til åpenbaring i menigheten. Det er et organisk forhold mellom bibel og tradisjon som er blitt til av samme ånd. Akkurat som det ikke finnes en kirke uten Bibelen, så finnes det heller ingen bibel uten kirken. Bibelens bøker ble skrevet av kirken, til kirken og for kirken.

Bibelen er kirkens bok. Det er kirkens fellesskap (konsiler), under ledelse av Den hellige ånd, som har bestemt og bestemmer hvilke skrifter som skal være med i Bibelen (Kanon), og det er kirkens fellesskap som må tolke Bibelen. De ortodokse troende leser derfor ikke Bibelen som enkeltstående mennesker, men som medlemmer i kirken. De troende nærmer seg Bibelen først og fremst i det liturgiske livet og hos kirkefedrene. Bibelen er et liturgisk dokument som kun kan forstås innen konteksten av det levende fellesskap av troende i kirken.

Bibelbruk

Bibelen brukes først og fremst liturgisk i Den ortodokse kirke. Hos kirkefedrene finnes en betydelig samling av homiletiske skrifter som kirken bruker i sin forkynnelse, opplæring og tolkning av Bibelen. Presten konsulterer kirkefedrenes tolkning når han forbereder sin preken, som i all hovedsak holdes over evangelieteksten belyst ut fra dagens tema. Kirkens lære formuleres i tråd med Bibelens budskap og er nedfelt i de liturgiske tekstene. Bibelen brukes også i det private fromhetslivet med daglige tekster man kan lese.

Bibelen må tolkes i tråd med den troen som er overlevert av de hellige kirkefedrene, som er kirkens hukommelse som kirken alltid forholder seg

til. Dette merkes i første rekke i bruken av Bibelen i gudstjenesten. Det kan illustreres med festen for bebudelsen til Jomfru Maria hvor det under kveldsgudstjenesten leses flere gammeltestamentlige lesninger som skal illustrere hvem gudfødresken, Jomfru Maria, er. Hun er jakobsstigen hvor Gud skal stige ned og ta bolig blant menneskene (1 Mos 28,10-17). Hun er den stengte porten i tempelet, som skal åpnes for Jesus (Esekiel 43,27-44). Hun er huset hvor Kristus skal hvile (Ordsp 9,1-11). Hun er den brennende busk som i sin mage bærer Guds ufødte ild (2 Mos 3,1-8). Hun ble valgt til å være Guds mor før jorden ble skapt (Ordsp 8,22-30). Lesninger fra Det gamle testamentet brukes i kirken for å belyse og tolke hendelser i Det nye testamentet.

I Den ortodokse kirke er flesteparten av liturgiske hymner, vers og bønner komponert med utdrag eller fortolkninger fra Bibelen. I Den guddommelige liturgi (hovedgudstjenesten som feires om søndagen) finnes det mer enn 500 henvisninger og utdrag fra Bibelen i tillegg til lesninger av to tekster fra NT. Også i morgen- og aftengudstjenesten og gudstjenestene i Den store fasten før påske er Bibeltekstene helt sentrale. Den eneste boken i Det nye testamentet som det ikke leses fra i gudstjenestene, er Johannes' åpenbaring. Det kommer av bokens apokryfiske preg, samt at den sent ble en del av NT-kanon.

Evangelieboken, som består av de fire evangelier, har en helt spesiell plass i kirken og æres av de troende. Evangelieboken er gjerne i stort format, kledd i kostbare metaller som gull og sølv, og ligger alltid sentralt midt på alteret. Den bæres i ofte i prosesjon under gudstjenestene som et tegn på at den levende Kristus er til stede i sin kirke. Ofte plasseres evangelieboken midt i kirkerommet hvor troende kommer frem og ærer Kristus ved å kysse den. Evangelieboken ligger alltid fremme under skriftemålet som et tegn at det er Kristus man bekjenner sine synder overfor og ikke prestens person. Den troende kysser gjerne boken etter å ha hørt tilgivelsesordene i takknemlighet over at Kristus tilgir.

Bibeltekster

Den ortodokse kirke bruker den greske oversettelsen som kalles Septuaginta, av Det gamle testamentet. Den ble oversatt av greskspråklige jøder i Alexandria to eller tre århundrer før Kristus. Septuaginta ble brukt som bibel i den

tidlige kristne kirke. Det finnes ingen norsk oversettelse, så menigheter og norsk-språklige ortodokse kristne i Norge bruker andre norske oversettelser.

Den tidlige kristne kirke overtok flere jødiske skrifter enn den hebraiske kanon. Disse bøker i gresk oversettelse var i sirkulasjon blank greskspråklige som verdsatte dem. De kalles leseverdige bøker i øst og deuterokanoniske bøker i vest, mens protestantene kaller dem apokryfer. Disse er en del av både ortodoks og katolsk GT. (Den ortodokse kirke kaller imidlertid en samling andre skrifter apokryfiske. Disse kalles Pseudepigraphia i den protestantiske kirke.)

Den ortodokse gammeltestamentlige kanon med de leseverdige bøker omfatter 49 bøker og er den mest omfattende kanon blant kristne kirker. (Den romersk-katolske kirke inkluderer 46 bøker i den gammeltestamentlige kanon. Til sammenligning regner protestantiske kirker med 39 bøker i Det gamle testamentet.)

At Det gamle testamentet kalles «gammelt», betyr ikke for Den ortodokse kirke noen reduksjon av guddommelig åpenbaring. Kirkefedrene fremhevet at Kristus var åpenbaringskilde både i Det gamle og Det nye testamentet. Den hellige ånd kom over både de gammeltestamentlige profetene, Abraham og Moses. Alle rettferdige i Det gamle testamentet, fra Adam til de makkabeiske martyrer, æres som hellige i Den ortodokse kirke. De hebraiske skriftene er gitt både jøder og kristne.

Avslutningen av den nytestamentlige kanon dateres vanligvis til hl. Athanasios den store i 367. Han lister opp 27 bøker. Imidlertid regnet den tidlige syriske kirke kun med 22 bøker, mens Den etiopiske kirke har over 30. Hl. Johannes av Damaskus i 8. århundre satte opp 28 bøker. Den ortodokse kirke har aldri fastsatt et eksakt antall bøker som hører til Det nye testamentet og verdsetter mange andre bøker i tillegg til kanon. Evangelierne har en særstilling i kirken fordi de inneholder ord av Kristus, og de æres på en helt spesiell måte i kirken.

Skrevet av fader Olav

Det Norske Baptistsamfunn

Når man leser om baptistenes historiske røtter, som dissenterbevegelse i England fra 1600 tallet, blir man klar over at de begynte som en gruppe troende Kristne som ønsket å praktisere deres tro i menigheter som var formet på basis av Bibelens autoritet. Baptistene ønsket å bygge menigheter som var tro mot Det nye testamentet som rettesnor for tro, lære og praksis. Det finnes intet særskilt «baptistisk» syn på guddommelig åpenbaring eller autoritet som skiller seg fra andre kristne tros-samfunn, men baptistene vil gjerne understreke at deres trofasthet mot Bibelens autoritet er grunnleggende for deres identitet og praksis.

I en uttalelse fra baptistenes Predikantlandsmøte i 1966, heter det: «Bibelen er Guds normerende Ord, rettesnoren for tro, lære og liv.»

Bibelens autoritet

Alle kristne vil selvfølgelig bygge sin tro og lære på Bibelen, men baptistene legger stor vekt på at Bibelen er den eneste helt forpliktende autoritet. Bibelen er Guds inspirerte ord, og den inneholder en åpenbaringshistorie om Guds folk med Jesus Kristus som troens opphavsmann og fullender (Hebr 12,2). Bibelen som Guds Ord har da til enhver tid en overordnet plass i forhold til andre former for religiøse autoriteter som har eksistert i kristendommen, slik som kirkelig tradisjon, åndelige og religiøse erfaringer, kultur og menneskelig fornuft. Den herliggjorte Kristus er åpenbart for oss gjennom Skriftens ord. Det evige levende Ord har bundet seg til Skriftens ord slik at Bibelen taler med Herrens autoritet og er Kristi ord.

Apostelen Paulus sier at «Hver bok i Skriften er innblåst av Gud og nyttig til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd, så det mennesket som tilhører Gud, kan være fullt utrustet til all god gjerning» (2 Tim 3,16-17). Selv om Bibelen ble skrevet av mennesker, er det Gud selv

gjennom sin ånd som er forfatteren, som både taler og åpenbarer seg gjennom teksten. Det er gjennom hans guddommelige inspirasjon at Skriften er blitt til og har fått hans autoritet.

Bibelen er evig konstituerende for Guds folk gjennom åpenbaringshistorien, idet det er gjennom Skriften at Den hellige ånd kontinuerlig former identiteten til sin menighet og dens individuelle medlemmer.¹ Den hellige ånd fortsetter sin gjerning ved å tale til mennesker gjennom Bibelen. Det er Den hellige ånd som «skal lære disiplene alt og minne dem om alt det han har sagt» (Joh 14,26). Det er han som belyser Skriften for mennesker, slik at de kan komme til tro på Jesus Kristus som sin Herre og frelser, og vandre som trofaste disipler.

Sjelens frihet og ansvar

Gud har skapt mennesker med en frie vilje, med en gudgitt evne og frihet til å gi respons til evangeliets budskap om frelsen i Jesus Kristus. Dette innebærer menneskets evne til både å forstå og fortolke Bibelen gjennom Den hellige ånds inspirasjon og ledelse. Dette innebærer både stor frihet og stort ansvar for individet og for fellesskapet innfor Gud.

Den enkelte menighets selvstendighet

På linje med dette er også baptistenes sterke understrekning av den enkelte menighets selvstendighet. På samme måte som menigheten er et fellesskap av mennesker som hver for seg er kommet til tro på Kristus, er også menigheten en selvstendig enhet, som ikke aksepterer annen myndighet enn Jesus Kristus og hans ord. Samtidig er det stor respekt for at Gud kaller og utrufter mennesker med nådegaver til å forkynne og undervise hans ord. Ordets forkynnelse medfører et stort ansvar, og derfor er en teologisk utdanning oftest nødvendig for å få en godkjenning som pastor i Det Norske Baptistsamfunn.²

Når vi skal skaffe oss kjennskap til et kirkesamfunns tro og lære, er det ofte slik at vi kan finne opplysninger i en trosbekjennelse eller bestemte læreskrifter.

Slik er det ikke for baptistenes vedkommende. Etter baptistisk oppfatning, risikerer vi en begrensning av det kristne evangelium når en bestemt formulert tolkning av Bibelens forkynnelse gjøres til den eneste riktige. Et personlig kristent standpunkt må derfor alltid springe ut av det enkelte menneskes møte med evangeliet, slik det framstår i Bibelen. Samtidig har baptistene også innsett at bekjennelser kan være nyttige redskaper for menigheter og enkeltpersoner når de vil gjøre rede for sin tro på en oversiktlig måte. Men det skal presiseres at slike bekjennelser uttrykker tro og oppfatning hos dem som har formulert og godtatt bekjennelsen, og har ikke formell status som bindende lære (Borgen & Haraldsø, 1993, s. 49).

Denne sterke understrekingen av personlig frihet og ansvar, og den enkelte menighets selvstendighet, er ingen motsetning til en sterk lojalitetsfølelse for det fellesarbeid som menighetene driver og det kirkesamfunn de tilhører.

Uttalelsen om Bibelsynet

Følgende formuleringer mener vi svarer til det vi som norske baptister alltid har stått for – og fremdeles står for:

Vi tror at Bibelen er Guds inspirerte ord, gitt oss som et historisk dokument. Det er summen av Guds åpenbaring, forkynner en guddommelig skapelse, gir oss loven og det profetiske ord og fører oss fram til Jesus Kristus og den apostoliske tidsalder.

Vi tror at gudsåpenbaringsens sentrum er Jesus Kristus. I ham finner Skriften sin høyeste autoritet og prøvesten.

Vi tror imidlertid at en rent formel bekjennelse til Bibelen ikke er nok. En sann bibelforståelse innbefatter også en rett forståelse av de store frelsessannheter. Som sentralt eksempel nevner vi: Bibelens Jesus Kristus er Gud kommet i kjød, er død og oppstanden for vår frelses skyld.

Vi tror at Den Hellige Ånd er Ordets livsprinsipp. Ordet og Ånden må derfor ikke skilles ad. Åndens vitnesbyrd er Jesus Kristus, som Skriften sier:

«Han (Ånden) skal ta av mitt og forkynne dere.» (Joh. 16,14-15)

Vi tror at evangeliet er Guds frelsestilbud som den enkelte personlig må ta imot eller forkaste. Evangeliet er alltid aktuelt og relevant, og når sin hensikt når mennesket kommer i samfunn med Gud. Det er med takknemlighet og glede vi igjen får betone Skriften som Guds normerende Ord, rettesnoren for tro, lære og liv.

Vi oppfordrer alt vårt folk til utrettelig innsats med Frelsens budskap som er oss betrodd, og til fortsatt troskap mot Ham som er vår Frelser og Herre.

(Predikantlandsmøtet, 7.-14. september 1966, Langesund Bad.)

Bibelen i menighetens gudstjenesteliu og fromhetsliu

Bibelen har en naturlig sentral plass i gudstjenestelivet til baptister. Men i likhet med andre Kristne vil baptister gjerne understreke at Bibelen også skal ha en naturlig og viktig plass i hverdagslivet til enkeltindivider og familier.

Hos baptister mener man at fellesskapet med andre Kristne i menigheten er livsviktig for deres evne til å vokse i troen på Jesus Kristus og til å gjøre hans vilje. Fellesskapet er til oppbyggelse av menighetens medlemmer, fordi vi er bevisste på vårt åndelige medansvar for hverandre. Her er alle inkludert, med en anerkjennelse av at Gud i sin nåde utrufter forskjellige mennesker med nådegaver til forkynnelse og undervisning av hans ord. Derfor er bibellesning hos baptister noe som praktiseres både i menighetens fellesskapsliv, og hos enkeltpersoner. Ordets forkynnelse og undervisning er vitale aspekter av baptistenes gudstjenesteliu og skal både bidra til menighetens oppbyggelse, og være formativ for menighetens felles verdier og misjon. Gudstjenestelivet omfatter også regelmessige samlinger i bibelstudiegrupper, fellesskapsgrupper, søndagsskole for mennesker i alle aldre, og individets personlige andaktsliv. Forskjellige former for studiemateriale supplerer bibellesningen, og bibelleseplaner kan brukes som hjelpemidler i andaktslivet til menighetens medlemmer.

En ting som er viktig å merke seg, er at det ikke finnes en enhetlig baptistisk gudstjenestetradisjon.

Baptister legger stor vekt på deres liturgiske frihet, idet de ikke har noen normative regler for gudstjenestens form eller innhold. Det finnes håndbøker til veiledning for pastorer, men det er alene Bibelen som er normen for lære og liv. Dette skaper stor frihet og fleksibilitet i forhold til både Den hellige ånds ledelse i forkynnelse og undervisning, og i forhold til de ytre omstendigheter menigheten lever under (Beasley-Murray & Coffey, 1992, s. 36). Det er allikevel enkelte karakteristiske trekk som går igjen i de fleste baptistiske gudstjenester. En typisk gudstjeneste hos baptistene vil inkludere lesing av Bibelen, som danner grunnlaget for forkynnelsen. Prekener kan være temabasert, eller være en del av prekenserier som bygger på enkelte bibelske bøker over en del søndager, eller følge en mer regulert gjennomgang av Bibelen som pågår over flere år. Her vektlegges også Den hellige ånds inspirasjon hos både predikanten, i det forkynte ordet og i menighetens fellesskap til menighetens oppbygging og menneskets frelse.

Gud vil åpenbare seg kontinuerlig for sitt folk gjennom Bibelen, når de samles for å lese Guds ord med åpenhet og ydmykhet.

I Nord-Amerika er det vanlig at både voksne og barn samles til søndagsskoleundervisning før søndagsgudstjenesten. Hos noen baptister er det vanlig at søndagsskolens undervisning baseres på de samme skriftsteder eller temaer som blir brukt under gudstjenesten. Disse kan også bli studert og lest i de mindre gruppene som samles til fellesskap og bibelstudium i ukens løp. Her er Bibelen ord en vesentlig del av menighetens evne til å betjene de enkelte medlemmer når det kombineres med

meningsfylte relasjoner, personlig omsorg og forbønn. Her dannes det også et naturlig rom for Bibelens plass i nådegavens funksjon, når undervisning, profetier og kunnskaps- og visdomsord kommer til uttrykk i innbyrdes betjening og omsorg for hverandre.

Til avslutning

Bibelen har hatt en sentral plass i baptistenes historiske utvikling og er formativ for deres identitet og praksis. Baptister er overbevist om at Gud vil åpenbare seg kontinuerlig for sitt folk gjennom Bibelen, når de samles for å lese Guds ord med åpenhet og ydmykhet. Han vil møte nye generasjoner med kallet til frelse i hans sønn Jesus Kristus gjennom evangeliets forkynnelse. Samtidig gir Guds ord åndelig næring til hans menighet når Bibelen er en vital del av menighetslivet.

Skrevet av Linda Aadne

Noter

1. Francis Fiorenza beskriver denne som «dens konstituerende rolle». Stanley J. Grenz, *Theology for the Community of God* (Nashville, Tenn: Broadman & Holman, 1994), p. 508. Hvor det siteres Francis Fiorenza, “The crisis of spiritual authority”, p. 363 “the constitution of an ongoing community”.

2. Her kan det gjøres unntak når mennesker har forskjellige former for kompetanse som ansettelserådet mener gjør en pastorkandidat egnet til tjeneste. I slike tilfeller er det oftest påkrevd at kandidaten allikevel supplerer realkompetansen med diverse teologiske fag ved Høyskolen for Ledelse og Teologi.

Referanser

Beasley-Murray, P., & Coffey, D. (1992). *Radical Believers: The Baptist Way of Being the Church*. Baptist Union of Great Britain.

Borgen, P., & Haraldsø, B. (1993). *Kristne kirker og trossamfunn*. Trondheim: Tapir.

Grenz, S. J. (1994). *Stanley J. Grenz, Theology for the Community of God*. Nashville: Broadman & Holman.

Frelsesarmeen

Frelsesarmeen kom til Norge i 1888 og ble kjent som en vekkelsesbevegelse med sterk sosial samvittighet. Lenge ble ikke Frelsesarmeen regnet som en kirke i vårt land, selv om den har vært det i nesten hele verden ellers, men fra 2005 har Frelsesarmeen vært et registrert trossamfunn her i landet. For Armeen har Bibelen alltid stått sentralt i arbeidet som gjøres, og i det som kalles Frelsesarmeens «international mission statement» heter det at «Budskapet bygger på Bibelen.» (Frelsesarmeen, u.d.). Armeen har formulert sine trosartikler ut fra en stor respekt for skriftene i Bibelen og disse skriftene blir ansett som kirkens lære gjennom to tusen år.

De lokale kristne forsamlingene har gjennom tidene bekjent noen kjernestandpunkter som er felles for alle kristne kirker. Nyanser og forskjeller til tross, er det en felles tro som ligger til grunn for kirkens tenkning om Gud, skapelsen og menneskeheten og forholdet mellom dem. Frelsesarmeens læresetninger er slike sentrale, felles overbevisninger, som er utkrystallisert fra bibellesning, studier og undervisning, samt fra livet i det kristne fellesskapet og tjenesten i Frelsesarmeen (Raymond, 2012).

Vår felles tro er samlet i elleve korte trosartikler som forsøker å sammenfatte Bibelens evangelium om frelse for hvert enkelt menneske, og det er ikke tilfeldig at Frelsesarmeens første trosartikkel handler om Bibelen som Guds ord. Den peker på Bibelen som kilde for både kristen tro og kristen praksis. Troen både defineres og forsvares ut fra Skriften:

Vi tror at Det gamle og Det nye testamente i Den hellige skrift er inspirert av Gud, og at bare de gir den guddommelige rettesnoren for kristelig tro, lære og liv. Matt 19,3-6, Mark 12,26-27, Joh 5,37-47, Apg 17,1-3, 1.Tess 2,13, 2.Tim 3,16-17 (The Salvation Army, 2010).

Et ord i tiden

De bibelske sannhetene må forstås, tolkes og kommuniseres igjen og igjen, fra generasjon til generasjon og fra kultur til kultur. Bibelen er et menneskelig dokument med mange forfattere, men det bærer Guds autoritet og åpenbarer ham for oss mennesker. Vi møter den levende Gud og lærer å leve i relasjon med ham gjennom de mange fortellingene og den lange historien til Guds folk. Bibelen utforsker det levende fellesskapet mellom Gud og hans folk i spesielle historiske sammenhenger.

Skriften er autoriteten som både tro og praksis måles mot. Bibelen handler om pakten som Gud gjorde med menneskene, om Guds frelsende nåde på tross av menneskenes synd og Jesu frelsesverk, som er ferdig for alle mennesker. Bibelens autoritet kommer fra dens innhold, tema og guddommelige opphav. Kirken gjenkjente autoriteten til de jødiske skriftene og så grunnlaget for evangeliet der. Men den gjenkjente også inspirasjonen og autoriteten til skriftene som har personen Jesus Kristus som sentrum, og som forteller om hans liv og lære. Disse skriftene ble Det nye testamentet, som er skrevet for å veilede de troende og bringe nye mennesker til tro i Jesus. Det gamle og Det nye testamentet må leses i lys av hverandre, og vi ser at Det gamle testamentets løfter oppfylles i Jesus Kristus og hans liv, død og oppstandelse.

Åpenbaring og inspirasjon

Mennesket kan ane Guds nærvær eller tro at det må være en skaper bak skjønnet i universet, men Gud er essensielt et mysterium for oss. Vår forståelse av Gud er skadet av synd, og uten at han selv åpenbarer for oss hvem han er, vil vi ikke forstå det. Skriften er Guds selvåpenbaring som er samlet og presentert for oss som en gave. Den er gitt for at vi skal kunne kjenne, elske, tjene og glede oss i Gud for evig. Bibelen presenterer Jesus

Kristus som Guds ord som ble menneske. Denne åpenbaringen i Bibelen vokser fram fra en delvis og mindre kunnskap om Gud i Det gamle testamentet til den fulle og hele åpenbaring i Det nye testamentet, hvor Jesus er Guds fulle og endelige åpenbaring. Bibelen er det som ingen andre bøker er: Livets ord. Det er en frelsende åpenbaring sentrert omkring Jesus Kristus, Guds levende ord.

Bibelen er Guds gave til oss mennesker, den ble til ved guddommelig kraft og initiativ og ved at frie mennesker tok imot Guds ord og skrev det ned. Ordet er derfor en åpenbart sannhet som er kommunisert og tatt vare på og skrevet i menneskelig språk. «Inspirert av Gud» beskriver hvordan Bibelens skrivere, som ofte hadde mange skriftlige kilder, ble ledet av Ånden til å produsere et troverdig og varig vitnesbyrd om Guds frelsende gjerninger for menneskeheten.

Siden de som skrev, hadde sin individuelle stil og tenkemåte, kulturelle bakgrunn og menneskelige begrensninger, kan dette sees i den bibelske teksten. Men Bibelen kan ikke forklares i menneskelige termer. Ordet går utover menneskelig visdom, logikk og godhet.

Forholdet til andre autoriteter

Bibelen selv lærer at det er tre autoriteter som bidrar til et fundament for kristen tro og praksis: Skriften selv, Den hellige ånds direkte åpenbaring og den kristne kirkes felles forståelse gjennom historien. Hver av disse tre trenger bekreftelse fra de andre to for å sikre at evangeliets sannhet er tatt vare på. Likevel er Bibelen den første og største autoriteten. Den inneholder både tradisjonen og Den hellige ånd, og tolker seg selv i en dialektisk samtale med leseren. Frelsesarmeen regner også den menneskelige fornuft som en nødvendighet eller et redskap for å ordne og forstå det Bibelen forkynner oss, og den er på den måten en autoritet, selv om den ikke er en kilde til ny åpenbaring. Det wesleyanske quadrilateralet består altså av fire autoriteter: Skriftene i Bibelen, den kristne kirkes tradisjon, den kristne erfaringen og fornuften som ordnende og reflekterende element (Robinson, 2004, s. 1).

Pluralisme

Vi lever i pluralistiske samfunn hvor mange sannheter kjemper om plassen. Armeen mener at for kristne er Bibelen autoriteten som definerer troen og veileder gjennom livet. Andre skrifter kan gi

hjelp og innsikt for vår åndelig søken, men Bibelen inneholder beretningen om Guds plan for verden og frelsens natur og rekkevidde, og at alt er gjort tilgjengelig i Kristus. Den står helt alene. All annen visdom må bedømmes i lys av Bibelens sannhet og lys, og derfor kan den ikke reduseres eller tilpasses etter ideologier som benekter eller underminerer troen. Bibelens ord, bilder og fortellinger er i stand til å tolke nåtidens erfaringer og informere nåtidens tenkning og holdninger. Den skaper tro og fører mennesker inn i en relasjon til Gud. Å akseptere Jesus er å gjenkjenne autoriteten til det skrevne ordet der han møter oss. Jesus er selv Skriftens Herre, og derfor er Bibelen uvurderlig og alltid relevant, fordi den fører oss til ham.

Bibelen er troverdig og til å stole på. Alt vi trenger for frelsende tro, finnes der. Den tilbyr håp gjennom de gode nyhetene om Jesus Kristus. Fra dens sider fortsetter Guds levende ord å tiltale oss med autoritet og kraft.

Bibelbruken i Frelsesarmeen

Frelsesarmeen legger Bibelens ord til grunn for alt vårt arbeid, noe vår internasjonale uttalelse om vårt oppdrag understreker:

Frelsesarmeen er en internasjonal evangelisk bevegelse og en del av den universelle kristne kirke. Budskapet bygger på Bibelen. Tjenesten er motivert av kjærlighet til Gud. Oppgaven er å forkynne Jesu Kristi evangelium og i hans navn møte menneskelige behov uten diskriminering (Frelsesarmeen, u.d.).

Gud taler og Gud handler. Frelsesarmeen mener at forkynnelse er Guds ord som åpnes, proklameres og forklares, og når det forkynnes, taler Gud. Verden ser og hører nye ting, og den som hører og gir sitt svar i tro, opplever et møte med Gud. Han taler i enkle ord, vanlig språk og gode metaforer, selv om vi også opplever at våre ord kan skjule og ikke åpenbare ordet (Street, 1999).

Gud taler og kaller også gjennom skjønnhetens og kreativitetens språk, gjennom glede og helhet i livet, fellesskap og samhørighet, stillhet og ro, ensomhet og tomhet, lidelse og isolasjon. Gjennom alle slags livserfaringer åpenbarer Guds virkelighet seg, og alle disse erfaringene er skrevet ned og bevart i Bibelens ord, innenfor ordenes rikdom og begrensninger. Vi ser at Gud elsker menneskene og er interessert i deres liv, slik det er. Sterkest har

Gud talt til oss gjennom Jesus. Han er Guds ord inkarnert i verden, og hans «følg meg» inviterer oss til et liv i tjeneste for Gud og våre medmennesker (Frelsesarmeens internasjonale lærenemnd, 2001).

Frelsesarmeen legger i stor grad vekt på Guds kjærlighet og menneskets verdi når vi møter hverandre. Diakoni er en verdi i seg selv, fordi den speiler den kjærligheten vi selv har mottatt. Det blir forkynt med ord der det er naturlig, men ellers tror vi at det vi gjør, også vitner om Gud som har sendt oss. På den måten blir den som tar imot nåde og kraft fra Gud, selv bærer av Ordet og Åndens kraft, slik at andre kan få motta det gjennom oss. Det er en del av det som kalles det sakramentale kristne livet, hvor mennesker blir kanaler for Guds nåde til andre mennesker (Frelsesarmeen, 1999). Kallet og veiledningen for dette livet finnes i Guds ord, og ordet og livet henger nøye sammen.

Det er ingen vits å produsere korrekt oversettelse av ord dersom vi ikke får ordene oversatt til livet.

William Booth, som er Frelsesarmeens grunnlegger, så Bibelen som et viktig nådemiddel, men likevel: Den høyeste verdien fikk Bibelen når den ble overført til salvasjonistenes liv: «Jeg vil se en ny oversettelse av Bibelen inn i hjertene og levemåten til menn og kvinner. Jeg vil se en enda bedre oversettelse – eller vi kan kalle det en overføring – av budene, løftene, læren og innflytelsen av denne boken, til sinnet, følelsene, ord og handlinger til de som står fast ved den, sverger ved den og bekjenner at den er inspirert og den eneste verdige regel for livet... Det er ingen vits i å produsere korrekt oversettelse av ord dersom vi ikke får ordene oversatt til livet» (Lydholm, 2015).

Gjennom disse ordene avsløres Frelsesarmeens fokus på det sakramentale livet, og på det faktum at Guds ord alltid er levende og virkekraftig og ikke bare skal leses og læres, men leves og gis vekstmuligheter og gis videre til andres velsignelse og glede. Ordet er en person, Jesus Kristus, som lever med oss og for oss og gjennom oss. Sammen er vi hans kropp på jorden og bærere av Guds ord i våre hverdager.

Skrevet av Marit Skartveit

Referanser

Frelsesarmeen. (1999). *Ordet Om Frelse. Frelsesarmeens Håndbok i Troslære*. Oslo: Frelsesarmeens hovedkvarter.

Frelsesarmeen. (u.d.). *Frelsesarmeen*. Hentet september 25, 2017 fra Tro & verdier: Suppe, såpe og frelse: http://www.frelsesarmeen.no/no/om_oss/tro+_verdier/

Frelsesarmeens internasjonale lærenemnd. (2001). *Sammen I Tjeneste. Perspektiv På Salvasjonistenes Kall Og Oppdrag*. Askim: Frelsesarmeen.

Lydholm, G. M. (2015). *Save Souls, Grow Saints and Serve Suffering Humanity. The Development Towards Registration as a Faith Community in the Salvation Army in Norway with Focus on the Period 1975-2005*. Oslo: University of Oslo.

Raymond, J. (2012). We Believe... The Salvation Army and Belief. *Word and Deed. A Journal of Salvation Army Theology and Ministry*, 14(2), ss. 53-61.

Robinson, E. (2004). Wesleyan Distinctives in Salvation Army Theology. *Word and Deed. A Journal of Salvation Army Theology and Ministry*, 6(2).

Street, R. (1999). *Called to Be God'S People. The International Spiritual Life Commission, Its Report, Implications and Challenges*. London: Salvation Books.

The Salvation Army. (2010). *The Salvation Army Handbook of Doctrine*. London: Salvation Books.

Kvekersamfunnet

De første kvekerens bibelsyn

Vi pleier å regne kvekerdommens fødsel til et større møte på Firbank Fell den 13. juni, 1652. Bibelsynet var en av de sentrale faktorene som gjorde denne fødselen mulig, og George Fox klarte å samle søkende mennesker fra flere av de ulike religiøse grupperingene i samtiden. Hans enkle budskap var at «Kristus er kommet for selv å lære sitt folk».¹ Han anklaget kirken for at den hadde forvansket Jesu enkle lære på mange ulike måter, ikke minst gjennom feil bruk av «skriftene». I et angrep på mer bibeltro motstandere skrev han:

Er det ikke slik at det fantes et Ord (Logos) før skriftene ble skrevet, ved hvilket alt er skapt, og før skriftordene ble fremsatt? ... De som hadde skriftene, men ikke den Ånd som avga dem, kommer ikke inn i Livet [med Gud]» (Cooper, 1990, s. 20).

Fox og hans tilhengere stolte fullt og fast på Åndens direkte åpenbaring i det enkelte menneske, i deres indre, og uformidlet av andre mennesker. For dem var dette helt nødvendig for sann tro (Ingle, 1994, ss. 43,44). Teologen Robert Barclay utga senere en samlet framstilling med argumenter for kvekeretroen i boka *Apology*. Den utkom for første gang i 1676, og herfra har vi de ordene som er grunnleggende for kvekerens religionsforståelse:

Og likevel, fordi skriftene bare er en erklæring om/fra kilden og ikke kilden selv, kan de ikke regnes som det primære grunnlaget for all sannhet og kunnskap. ... Siden vi tar imot skriftene som et produkt av Ånden, ser vi nettopp at Ånden er vår første og fremste trosregel... Vi kan ikke gå så langt som de protestantene som henter sin autoritet fra den effekt og kraft som skriftene selv representerer. Vi vil henføre alt til den Ånd som ga oss skriftene (Proposisjon 3) (Freiday, 1991).

Men samtidig sier han også at «... enhver doktrine som står i strid med skriftenes vitnesbyrd, kan derfor med rette avvises som feil» (Proposisjon 3, avsn. VI) (Freiday, 1991).

Som andre religiøse grupper i samtiden benyttet kvekerne Bibelen som inspirasjonskilde til menneskelig frigjøring fra *synden, selvet og verden* (Cooper, 1990, ss. 19-23). De bibelske fortellingene var med på å forme deres religiøse erfaringsbakgrunn og skapte referanserammer for deres tro og praksis. Likevel ser vi her at det var en grunnleggende forskjell mellom kvekerens og puritanernes syn på forholdet mellom skrift og åpenbaring. Mens kvekerne sterkt hevdet at «Ånden står over Skriften», hevdet puritanerne at «Den hellige ånd aldri avviker fra Skriften» – på samme måte som Den katolske kirke vil hevde at Den hellige ånd er knyttet til sakramentene og læreembetet.

De tidlige kvekerne begrenset ikke Den hellige ånds virksomhet til Skriften ettersom de trodde på en fortsatt åpenbaring og inspirasjon som en reell kilde til autoritet. I motsetning til eskatologiske strømninger i samtiden, tolket kvekerne ikke løftene om Jesu gjenkomst som løfter om en konkret historisk begivenhet, men hevdet at Kristus var kommet igjen og lever i hjertet til alle de som hadde tatt imot ham. Erfaringen av Den hellige ånd var derfor ikke begrenset til bibellesning. Men selv om Skriften ofte var «prøvesteinen på sannheten» som all ny åpenbaring skulle prøves mot, både individuelt og i fellesskapet, ble Bibelen aldri betraktet som «Guds ord» i lavkirkelig evangelisk forstand. Det var det Kristus som var. Ikke desto mindre hadde den sin status som veiviser fordi den formidlet «ordene fra Gud» eller «ordene om Gud». Slik er det faktisk fortsatt. Vi holder ikke åpenbaringen for avsluttet, og det er grunnlaget for bruken av stillhet i vår praksis – da venter vi på åpenbaring og ledelse.

For å forstå et slikt bibelsyn kan det være nødvendig å gå enda et hundreår tilbake i tid, til reformasjonen på fastlandet i Europa. Mellom det fjortende og femtende århundres katolske mystikere på den ene siden og det syttende århundres kvekere på den andre, er det et bredt tidssvelg preget av religionskriger og forfølgelser. Men en rekke mennesker var likevel med på slå bro over dette svelget, og kvekeren Rufus Jones kaller noen av dem «åndelige reformatorer» i sitt verk *Spiritual reformers* (Jones, *Spiritual Reformers*, 1914, s. 17)..De hadde sin plass på «reformasjonstreet», og selv om de ble betegnet som «spiritualister», utgjorde de en del av «reformasjonens venstre fløy» (Hygen, 1971, ss. 139-161). På dette treet finner vi for eksempel anabaptistlederen Hans Denk som på samme måte som George Fox, skilte mellom Åndens indre åpenbaring og det ytre Ordet. I skrifter publisert i 1528 sier han:

Jeg holder Skriftene kjære fremfor alle menneskehetens skatter, men ikke så høyt som Guds Ord, det levende, sterke og evige... Frelsen er ikke knyttet til Skriftene, selv om Skriftene kan fremme frelse. Grunnen til dette er at Skriften ikke på noen måte kan forandre et ondt hjerte selv om det kan gjøre det mer kunnskapsrikt (Spencer, 2007, s. 17).

Her ser vi hvordan skriftsyn og syn på religiøs autoritet kan henge sammen, og hva som kunne skille kvekerens og andre gruppers *mystikk-kristendom* fra puritanske gruppers *bibel-kristendom*.

Historien om ulike retninger og ulike bibelsyn blant verdens kvekere

Mot slutten av 1600-tallet, gjennom 1700-tallet og et stykke inn på 1800-tallet utviklet kvekerdommen seg i kvietistisk retning med økende tilbaketrekning fra «verden» og ytre påvirkning, som de oppfattet som distraksjoner. Den kristne skulle tømme seg for all egenvilje og alle egne følelser og åpne seg helt for Gud. Kvekerdommen gikk kanskje lengre og ytterligere i kvietistisk retning enn de kontinentale kvietistiske bevegelsene på 1600-tallet. Til uønskede «ytre påvirkninger» ble også Bibelen regnet, men likevel slik at alle de kvietistiske andaktsbøkene var rikelig belagt med sitater fra Bibelen. Kvekerdommens viktigste utbredelse var i Storbritannia og Nord-Amerika, og kvietisme-perioden ser ut til å ha vært temmelig lik på begge sider av Atlanterhavet.

Tidlig på 1800-tallet ble kvietismen utfordret begge steder, men responsen i England og Amerika kom til å bli svært forskjellig. Mens det blant kvekere fra begynnelsen var allmenn enighet om at skriftene (Bibelen) ble opplyst av «Lyset i det indre» og at det aldri kunne være noen uoverensstemmelse mellom disse, oppsto det etter hvert ulike forståelser. Etter den uenigheten som ble konstatert i Philadelphia Årsmøte i 1827, var splittelsen i Amerika et organisatorisk faktum. Noen (Hicksittene) mente at lesing av Bibelen ville føre til overtro og bli et hinder for en autentisk tro som vokser fram gjennom vedvarende åpenbaring og direkte ledelse fra Gud. De mente at nyere evangeliske ideer ikke var forenlige med den tradisjonelle kvekeretroen. Gjennom 1800-tallet oppsto stadig flere splittelser blant kvekere i Nord-Amerika. Evangeliske prinsipper fikk en økende innflytelse på amerikanske kvekeres tro, og denne innflytelsen økte og førte til store forandringer i kvekersamfunnene på 1860-tallet (Hamm, 2003) som en følge av de store vekkelsene i samtiden. Et av de viktigste splittelsesspørsmålene handlet om kilden til åndelig autoritet: Bibelen eller Åndens ledelse.

I Europa kom det aldri til samme type splittelse som i USA. Kanskje var kvekerne i Europa ikke mange nok, og kanskje var det for nære slektsbånd mellom Vennene i England, siden kvekere ikke fikk lov til å gifte seg med partnere utenfor trossamfunnet. Fra 1830-tallet og framover ble kvietismen i England avløst av en mer evangelisk retning (Isichei, 1970). Men utover 1800-tallet var det økende frustrasjon, nedgang i medlemstall og en følelse av åndelig tørke blant britiske kvekere. De fulgte med i utviklingen som skjedde i Amerika, men etter at et flertall av amerikanske kvekere samlet seg i Richmond i Indiana i 1887 og vedtok *The Richmond Declaration of Faith*, som langt på vei var utarbeidet av en britisk kveker, vedtok det britiske Årsmøtet i 1888 at de ikke kunne slutte seg til (Kennedy, 2001). De arrangerte sin egen konferanse i Manchester i 1895. I løpet av de to siste tiårene av det 19. århundre, avtok den evangeliske innflytelsen, og en moderne, liberal kvekerdom vokste fram, med trekk fra både tradisjonell og konservativ kvekerdom, samtidig som den bevarte det sosiale ansvaret fra den evangeliske perioden som kvekerdommens viktigste vitnesbyrd overfor verden. Det hører også med til historien at mange europeiske kvekere i dag av ulike årsaker kan ha et distansert forhold til Bibelen og henter åndelig inspirasjon fra andre kilder –

eller i tillegg til den.

For å motvirke at splittelsene skulle bli alt for dype, ble det i 1937 dannet en *Friends World Committee for Consultation*, FWCC; et rådslagningsorgan som arrangerer konferanser og møter for kvekere fra alle kontinenter for å drøfte felles anliggender og skape vennskap og fellesskap mellom de ulike grenene. De aller mest evangelikale kvekergruppene har ikke klart å delta i dette fellesskapet, men det er tegn til oppmykning. De evangeliske kvekerne i Amerika drev misjon på hver sine områder, og de amerikanske splittelsene speiles blant kvekere i Afrika og Latin-Amerika. I løpet av de siste desennier, er det også kommet evangelikale kvekermisjonærer til Europa, og de har opprettet kveker-kirker i Sør-Øst-Europa.

Det temaet som i dag skaper den største splittelsen blant de ulike medlemmene av den verdensvide kvekerfamilien, er spørsmålet om likekjønnede parforhold og til dels om homofili generelt. Dette begrunnes dels i ulike bibelsyn; det ville i mange land dessuten være direkte livsfarlig for kvekere å fremme et annet syn enn det patriarkalske som er enerådende i samfunnet omkring dem, der det kan være dødsstraff for støtte til en slik legning. Spørsmålet dukker likevel stadig opp i internasjonale møter og vi blir stadig flinkere til å snakke om det. Teolog, lingvist og kveker Renato Lings har i sitt doktorarbeid om oversettelsen av tekster i Det gamle testamente, vært til stor hjelp (Lings, 2009). Europeiske kvekere ser homofili som en naturlig del av skapermangfoldet og vil ikke sette andre etiske grenser for homofiles livsutfoldelse enn for heterofiles.

Norske kvekere og Bibelen

Kvekerimpulser kom til Norge mange ganger etter 1652, men ble hver gang slått hardt ned og forsøkt utryddet. Først med prisonfangenes hjemkomst i 1814-15, etter norske sjøfolks fengselsopphold i England, der de hadde fått hjelp både til det åndelige og det timelige, fikk kvekerdommen fotfeste i Norge. På den tiden da de norske prisonfangene ble omvendt til kvekerdommen i England (ca. 1807-1814), var det kvietismen de møtte. Den hadde nok en god del til felles med pietistene som de kjente hjemmefra (Haugianerne). De nye kvekerne leste Bibelen og Robert Barclay, gudstjenestene var i svært stor grad preget av stillhet, og menighetslivet var preget av tilbaketrekkning fra «verden».

Det var hele tiden et nært fellesskap med britiske, etter hvert også amerikanske, kvekere som reiste i forkynnertjeneste. De brakte med seg ulike, kanskje nesten konkurrerende impulser, men gjennom det meste av 1800-tallet forble norske kvekere preget av en kvietistisk holdning, og andaktene fortsatte å være preget av stillhet. Men i en avisartikkel av Elias Tastad, en av de opprinnelige prisonfangene, skrevet i 1840, forsvarer han kvekerstroen og viser til at kvekerne, med visse unntak, lever og tror i overensstemmelse med Bibelen og, med visse klare unntak, også med Luthers lære (Seierstad, 1923). «Disiplinbøkene» (fra 1818 og 1876) uttrykker også at selv om Vennene tror på Bibelens hemmeligheter, er det nødvendig å være meget varsomme i tolkningen og holde seg til Åndens åpenbaringer i hvert menneske. De ulike kvekermisjonærene forteller fra sine reiser at de møtte et stort behov for bibler i Norge.

Selu om Vennene tror på Bibelens hemmeligheter, er det nødvendig å være meget varsomme i tolkningen og holde seg til Åndens åpenbaringer i hvert menneske.

Et resultat av Manchesterkonferansen var at det ble opprettet et studiesenter, Woodbrooke, i utkanten av Birmingham. Etter hvert kom mange norske kvekere og andre nordmenn til å studere der, bl.a. teologi. Mens de liberale, europeiske kvekerne er glade for all bibelforskning, setter de amerikanske, evangelikale kvekerne grenser for bruken av forskernes metoder. Europeiske og

liberale amerikanske kvekere har funnet støtte for sitt syn på at Bibelens forfattere og redaktører var barn av sin tid, og skrev til sin samtid under Den hellige ånds ledelse. Når vi skal lese tekstene, kan vi bare forstå deres budskap for oss med Den hellige ånds hjelp (og med god hjelp fra moderne bibelforskning). Etter hvert kan moderne, europeiske kvekere nesten betegnes som «post-liberale» i den forstand at vi ikke leser teksten bokstavelig til eget bruk, men vi tar teksten på største alvor og prøver, med Åndens hjelp, å fatte hva forfatteren eller redaktøren prøvde å formidle med de ordene han (for det var nesten alltid han) hadde til rådighet i sin tid, og som vil være et tidløst budskap også til oss.

Norske kvekeres bibellesing har gjennom det 20. århundre strevd med forholdet til Bibelen, fordi vi har vært omgitt av en luthersk preget kristendomsundervisning og en evangelisk forkynnelse, som har lagt stor vekt på Bibelens autoritet og som har lagt restriksjoner på hvordan skriften kan tolkes. Kvekerdommens prinsipielle holdning har vært preget av motstand mot «overtroisk» eller «magisk» bruk av Bibelen, og slik har Kvekersamfunnet for mange blitt et sted der man kunne la være å forholde seg til denne skriftsamlingen. Dette har ført til at mange av dagens kvekere har ufullstendig kjennskap til Bibelen og er glade for å slippe å forholde seg til den. Imidlertid finnes det kvekere som gjerne leser i Bibelen, riktignok med «kvekersk» varsomhet og med hjelp fra Den hellige ånd og med en forståelse av at all guddommelig ledelse må testes mot Skriftenes ord og i fellesskapet; de har følt seg ensomme og stilt utenfor, fordi de har vært i mindretall og har manglet det nødvendige fellesskapet.² I det 21. århundre, når omverdenen gir slipp på sitt «fundamentalistiske» bibelsyn, blir det lettere for kvekere å nærme seg Bibelen som den skattkiste den er.

Til oppsummering kan man si at norske kvekeres bibelsyn har vært prinsipielt uforandret fra Barclays *Apology* til vår egen tid. Vår motstand mot alle ytre autoriteter inkluderer fremdeles motstand mot forestillingene om «skriftens klare tale», og «Guds ufeilbarlige ord». Vi har tatt imot historisk-kritisk forskning med glede etter hvert som denne har utviklet seg, og vi ser de bibelske skriftene som et uttrykk for menneskers dialog med Gud gjennom århundrene, under skiftende kulturelle forhold. Narrative perspektiver på Bibelens fortellinger og våre egne fortellinger har vært en viktig innfalls-

vinkel. Årsmøtehilsenene som sendes ut til kvekere over hele verden, har vist at slike tema har blitt berørt i løpet av årsmøtene i ulike deler av verden, eller i studie- og samtalegrupper i andaktsgruppene lokalt.

Praktisk bruk av Bibelen i kvekersamfunnet

Som i andre kirkesamfunn har også kvekerne sine favorittskriftsteder som støtter opp under sentrale sider ved den religiøse identiteten. Her har kanskje Johannesevangeliet alltid stått i en særstilling.

Kvekerne hentet opprinnelig inspirasjon og modeller for gudstjenesteordningen og vår spesielle beslutningsprosess fra Joh 4,21-24 om at Gud er ånd og må tilbes i ånd og sannhet, ikke på noe bestemt sted, og Apostlenes gjerninger kapittel 15 som beskriver en møteorden som hjalp apostlene til å komme til enighet i en vanskelig sak.

Når det gjelder forholdet til den universelle nåden, er det mange kvekere som gleder seg over Joh 1,1-9 om at Ordet er universelt, Rom 2,14-15 om den universelle loven i hjertene, Jer 31,32 om loven i hjertet, og Apg 2,1-4 med vekt på at alle ble fylt av Den hellige ånd.

Om livet med Gud finner vi gode ord i Mika 6,8 om hva Gud krever av oss, Matt 5-7, Luk 6,20-49 Bergprekenen, Jesaja 58,6 om den rette faste, Gal 5,22 om Åndens frukt, Gal 6,15 om å være en ny skapning, jf. 2 Kor 5,17, Joh 15, 15, «Jeg kaller dere venner», Gal 3,28 om likestillingen i Kristus. Men dette må ikke forstås slik at hvert skriftsted har sin faste bruk; dette er bare noen tekster som erfaringsmessig har gitt mening i ulike sammenhenger.

Den som kommer inn på et kvekermøte i dag, vil som regel finne en bibel på bordet i midten av møterommet eller lett tilgjengelig i nærheten. Det hender av og til at noen blir minnet om et skriftavsnitt og står opp under andakten og leser det. De andaktsgruppene som ordner studiegrupper, vil noen ganger ta for seg tema med bibelsk forankring. Ved livs- og dødsriter spiller bibelske tekster en vesentlig rolle. Her står Første Korinterbrev kapittel 13 i en særstilling.

Skrevet av Egil Mardal Johannessen og Marit Kromberg

Noter

1. Finnes flere ganger i Fox: Journal, alle utgaver, første gang funnet i et dokument fra 1652.

2. Muntlig overlevering.

Referanser

Bjerg, S. (1984). *Den kristne grundfortælling*. Århus: Aros forlag.

Cooper, W. A. (1990). *A living Faith. An Historical Study of Quaker Beliefs*. Richmond, Indiana: Friends United Press.

Fox, G. (2007). *Truth of the Heart, an Anthology of George Fox*. (R. Ambler, Red.) London: Quaker Books.

Freiday, D. (Red.). (1991). *Barclay's Apology in Modern English*. Newberg, Oregon: Barclay Press.

Hamm, T. D. (2003). *The Quakers in America*. New York: Columbia University Press.

Heron, A. (1997). *The British Quakers 1647-1997*. Kelso, Scotland: Kelso Graphics.

Hygen, J. B. (1971). Reformasjonens venstre fløy. I G. Wingren, H. Aronson, B. Gerhardsson, J. Hygen, K. Lögstrup, & B. Schuller, *Etik och kristen tro*. Stockholm: C W K Gleerup.

Ingle, H. L. (1994). *First Among Friends, George Fox and the Creation of Quakerism*. Oxford: Oxford University Press.

Isichei, E. (1970). *Victorian Quakers*. Oxford: Oxford University Press.

Jones, R. M. (1914). *Spiritual Reformers*. Pendle Hill, San Rafael: Archivum.

Jones, R. M. (1921). *The later periods of Quakerism*, Vol 1. London: Macmillan.

Kennedy, T. C. (2001). *British Quakerism 1860-1920. The Transformation of a Religious Community*. Oxford: Oxford University Press.

Lings, K. R. (2009). *The "Lyings" of a Woman: Male-Male Incest in Leviticus 18.22? Theology & Sexuality*, Volume 15, 2009.

Seierstad, A. (1923). *Kyrkjelig reformarbeid i Norig i det nittande hundreaaret*. Bergen: Lade.

Spencer, C. D. (2007). *Holiness: The Soul of Quakerism*. Milton Keynes: Paternoster Press.

Metodistkirken

Bakgrunn

De første metodistene ble kalt «bibelmøll» av sine medstudenter, rett og slett fordi de brukte mye tid på å lese i Bibelen og hadde Bibelen som utgangspunkt for alt de gjorde (Jones, 1997, s. 41). John Wesley (1703-1791), som er metodismens grunnlegger sammen med sin bror Charles (1707-1787), tok begrepet «bibelmøll» som en hedersbetegnelse og brukte det selv flere ganger. Metodismen begynte som en gruppe studenter som møttes flere ganger i uka for å be sammen, fordype seg i Bibelen og være til hjelp for mennesker som trengte det. Det at de var så metodiske i dette, gjorde at de ble kalt «metodister», men gjorde selv dette til navnet på bevegelsen. Når vekkelsen noen år senere skjøt fart, ble slike grupper utviklet til klassemøter hvor Bibelen hadde sin helt naturlige plass.

John Wesley selv ble også kalt «en mann av én bok» på tross av at han leste en imponerende mengde bøker i løpet av sitt liv og la til rette for at også andre skulle ha tilgang på god og viktig litteratur. Han opprettet The Christian Library, som var en samling på rundt 50 titler han mente voksne folk burde ha lest. Når han likevel ble kalt en mann av én bok, var det fordi Bibelen var viktig og kontinuerlig i bruk i alt han gjorde. Hans prekener, brev og dagboksnotater bærer preg av Bibelens betydning for Wesley ved at han hele tiden begrunner det han sier med Bibelen, men også at det Wesley skrev, er krydret med henvisninger til bibelvers og en lang rekke allusjoner til Bibelen. Han hadde altså et språk som i stor grad gjorde bruk av Bibelens språk. Charles Wesley er mest kjent som salmedikteren, og salmene er også fylt av bibelske motiver og bibelsk språk. Dette er ikke alltid synlig i norske oversettelser.

Søndagsskoler var også noe som ble viktig i den tidlige metodismen. Utgangspunktet var at mange

av barna i arbeiderklassen hadde arbeid i uke-dagene. Dermed lærte de ikke å lese og skrive. Søndagsskolene inneholdt derfor leseopplæring for disse barna, og for så vidt voksne som heller ikke kunne lese. Det var da Bibelen som var den viktigste læreboka. Det var flere grunner til at lese- og skrivekyndighet var viktig, men det å kunne lese Bibelen selv, var en av dem.

De første metodistene ble kalt *bibelmøll* fordi de brukte mye tid på å lese i Bibelen

John Wesley skrev også kommentarer til Bibelen. *Explanatory Notes upon the New Testament* ble utgitt i 1754, og er fortsatt i bruk. Her kommenterer Wesley hvert vers i hele Det nye testamentet, ofte bare en setning eller to, men nok til å gi et inntrykk av hva Wesley vektla og hvordan han forholdt seg til bibeltekstene. *Explanatory Notes upon the Old Testament* kom i 1765. Den følger samme metode, men er ikke fullt så grundig og har heller ikke helt den samme anerkjennelsen som NT-kommentaren. Likevel viser disse tekstene, og det faktum at de ble utgitt og gjort tilgjengelig for folk, hvor viktig Bibelen var for Wesley og de tidlige metodistene, og hvor viktig det å lese og arbeide med teksten var.

Wesley hadde som uttalt mål å «utbre skriftmessig hellighet». Hellighet handlet for ham om hva Gud gjør i mennesket over tid, om å være i en god utvikling der relasjonen til Gud vokser, samtidig som det har innvirkning på menneskets forhold til sin neste og til samfunnet som helhet. Når denne helligheten også er skriftmessig, forteller det at Wesley mente dette var en riktig forståelse av Bibelens budskap. Det er Metodistkirkens holdning i dag også.

Tro er åpenbart i Bibelen, opplyst av tradisjonen, levendegjort i erfaringen og bekreftet av fornuften.

Metodistkirkens religionsartikler understreker at Bibelen inneholder alt som er nødvendig til frelse, at den ved Den hellig ånd er en guide for tro og liv, og at noe som ikke er nevnt i Bibelen, ikke kan være essensielt for frelsen (United Methodist Church, 2012, ss. 64, 71).

Den norske teologen Tore Meistad sa om Bibelen:

Den kristne teologiens hovedkilde er bibelen [sic]. Men bibelen [sic] er vitnesbyrdet om Guds åpenbaring av seg selv og ingen oppslagsbok i trosspørsmål og moral som vi kan slå opp i for å gi svar på alle tenkelige og utenkelige spørsmål. Bibelen må tolkes både i forhold til den situasjon som den ble til innen, og i forhold til livssituasjonen som vi lever i (Meistad, 1992, s. 25).

Vi ser her at både tradisjonen etter Wesley, Metodistkirkens religionsartikler og metodistisk teologi vektlegger at Bibelen er Guds åpenbaring og at den inneholder alt som er nødvendig til frelse, men også at den må tolkes og ikke kan brukes som oppslagsbok. Bibelen er altså hovedkilde til teologi

og en av de steder hvor Gud åpenbarer seg.

Samtidig er ikke Bibelen den eneste kilden. Bibelen inngår i det som kalles kvadrilateralet, altså at bibel, tradisjon, erfaring og fornuft sammen er kilder til teologi. Dette har vært nedfelt som Metodistkirkens teologiske metode i *The Book of Discipline* siden 1972, men bygger på Wesleys tekster der han ofte henviser til flere av disse kildene samtidig. Bibelen er den viktigste kilden, og de andre bidrar på hver sin måte til å forstå Bibelen og forme tro og liv. Det sies ofte at kristen tro er åpenbart i Bibelen, opplyst av tradisjonen, levendegjort i erfaringen og bekreftet av fornuften (United Methodist Church, 2012, s. 80). I en slik måte å tenke på ligger en anerkjennelse av menneskets erfaring og fornuft. Det Bibelen forteller, skal gjenkjennes i erfaringen og gi mening for fornuften. Bibelen er dermed plassert inn i en sammenheng der den samvirker med de andre kildene til teologi, og der tradisjon, erfaring og fornuft hjelper oss til å forstå Bibelen.

Brytninger

Når både Bibelen, tradisjonen, erfaringen og fornuften er kilder til teologi, blir det et viktig spørsmål *hvordan* disse samvirker. Det er ikke slik at erfaring og fornuft vinner over Bibelen to mot en. Det er heller ikke slik at i noen spørsmål lener vi oss på Bibelen, i andre på erfaringen og i andre igjen på tradisjonen. Det at disse samvirker, vil si at alle fire er viktige kilder sammen. Men akkurat hvordan dette skal gjøres er det uenighet om blant teologene, og trolig enda mer i den praktiske virkelighet der prester og legfolk gjør bruk av kildene i sitt teologiske arbeid.

Joel B. Green mener at metoden ikke bør være en del av en metodistisk teologi og at den har bidratt til marginalisering av Bibelens betydning for tro og praksis, altså at de andre kildene har tatt for mye plass (Green, 2002, s. 39). Andre vil ikke ta i fullt så hardt som Green, men likevel hevde Bibelens særstilling og at de andre kildene ikke kan motsi Bibelen. John B. Cobb mener at det store spørsmålet er hvorvidt vi skal tillate erfaringen og fornuften å korrigere Bibelen, ikke bare tolke ned. Han mener det er mulig og nødvendig å holde fast på Bibelens autoritet, men samtidig tillate erfaringen og fornuften å kritisere den:

We must allow reason and experience free play, even when they criticize Scripture. (...) We must

trust that God's truth will win out. This procedure is closer to Wesley than any other stance we could adopt today (Cobb, 1995, s. 176).

En forståelse av dette er at fornuften og erfaringen kan stille Bibelen nye spørsmål, som gjør at vi må gå inn i bibeltekstene om igjen og med andre erfaringer og spørsmål enn tidligere. Det kan ofte gjøre at vi leser Bibelen annerledes eller oppdager perspektiver i Bibelen vi ikke har sett før. Dette sier også noe om Bibelens dynamiske karakter. Selv om det er en gammel tekst, kan den fortsatt møte oss i det livet vi lever og være i interaksjon med våre erfaringer.

Vi vil også nevne en annen relevant brytning i Metodistkirken. The United Methodist Church, som er den største kirken i den metodistiske kirkefamilien og som alle norske metodister tilhører, står i reell fare for å splittes. Ikke overraskende er det spørsmålet om homofilt samliv som skaper så sterke brytninger at det er vanskelig å holde kirken samlet. Bibelsyn og bibelbruk er en del av dette, hvor både ulike lesemåter, ulik grunnholdning til hva Bibelens ord er, og ulike måter å holde de fire kildene sammen på gir store spenninger i et konkret spørsmål. Metodistkirken er en global kirke som favner bredt i det teologiske landskapet, og på hver ytterkant i homofilisaken finner vi sterke stemmer som begrunner sitt syn med Bibelen. Mellom ytterkantene er det selvsagt også mange posisjoner, og alle har til felles at Bibelen er en viktig kilde til deres ståsted.

Denne brytningen deler vi med mange andre kirker som også er bredt sammensatt og sterkt preget av konflikten om homofilt samliv. Likevel, når begge sider i denne konflikten bruker Bibelen som utgangspunkt for sitt syn, har sidene noe felles i Bibelens tyngde og Bibelen som utgangspunkt for beslutninger rundt hvordan vi skal leve og hvordan vi skal ta vare på hverandre. Det er mer hvilke tekster som trekkes fram og hvordan disse tolkes som utgjør forskjellene. Dermed er det kanskje mer bibelbruk enn bibelsyn som bidrar til ulike ståsted. Ofte ser vi at flere uttrykker sitt bibelsyn ganske sammenfallende, men likevel står på hver sin side i konkrete spørsmål. Da er det både hvordan Bibelen brukes, hvordan den ses i relasjon til andre kilder, og kulturelle betingelser som spiller inn.

Praktisk kirkeliu

Bibelen er i bruk både i menighetslivet og i den

enkeltes bibellesning.

Metodistkirken nevner fem nådemidler som forstås som midler Gud bruker for å møte menneskene. Det varierer hvilke fem, men Bibelen er alltid blant dem. Vanligst er bibel, bønn, fellesskap og de to sakramentene dåp og nattverd. Noen ganger er ikke dåpen med fordi dette ikke er et gjentakende nådemiddel. Da er gjerne faste inkludert som et nådemiddel. Noen ganger er fellesskap uttrykt på en annen måte som konferanse eller samtale. Bibelen har aldri vært holdt utenom de fem nådemidlene, altså har ingen stilt spørsmålstegn ved om Bibelen kan forstås som et nådemiddel. Metodister tror og erfarer at Bibelen er nettopp et middel Gud bruker for å møte oss.

...talerstolen står midt inne i alterpartiet, fordi Bibelen og forkynnelsen av Ordet er sentralt og skal ha hovedfokus i gudstjenesten.

Gud møter oss mennesker gjennom Bibelen både i individuell bibellesning, lesning og forkynnelse i menighetsfellesskapet, og på andre måter der Bibelen er i bruk. Menighetsfellesskapet uttrykkes både når hele menigheten samles til gudstjeneste og forkynnelsen står sentralt, når mindre grupper møtes til undervisning, eller når smågrupper eller bibelgrupper møtes i husfellesskap. Slike smågrupper har fått en renessanse de siste tiårene, og mange menigheter har flere bibelgrupper.

I en tradisjonell metodistkirke vil vi også se at talerstolen står midt inne i alterpartiet. Dette har sin bakgrunn i at Bibelen og forkynnelsen av Ordet

er sentralt og skal ha hovedfokus i gudstjenesten. Nyere kirker finner ofte mer praktiske og fleksible løsninger, men Bibelens plass i gudstjenesten er likevel den samme. Mange kirker vil også ha en oppslått Bibel synlig på alteret, nettopp for å understreke Bibelens sentrale plass i gudstjenesten.

Når Bibelen leses, er Den hellige ånd tilstede. Det er det som gjør Bibelen til et nådemiddel. Metodister forstår det slik at Ånden veileder vår bibellesning. Dette betyr to ting. For det første er det Ånden som er tilstede når hver av oss leser Bibelen. Likevel kan vi oppleve at to bibellesere forstår den samme teksten forskjellig. Da er vi ved det andre punktet: Ånden er tilstede når vi leser Bibelen sammen og vi hjelper hverandre til å forstå den. Slik gjør vi teologi sammen. Når samtalen kan være et nådemiddel, kan det være mange ting, men også slike samtaler der vi prøver å forstå Bibelen, veiledet av Ånden.

Auslutning

Bibelen har en sterk posisjon i metodistisk teologi og praktisk trosliv. Det er enighet om at den inneholder alt som er nødvendig til frelse, og at Gud åpenbarer seg der. Det er også enighet om at den må tolkes og forstås i relasjon til våre liv og erfaringer. Likevel, eller nettopp derfor, oppstår konflikter som bunner i ulike måter å forstå Bibelen på.

En måte å omtale Bibelen på er at den, som Kristus, er sant guddommelig og sant menneskelig. Den består helt og fullt av menneskelige ord, men Gud møter oss i dem (Klaiber & Marquardt, 2001, s. 79).

Skrevet av Christina Thaarup og Hilde Marie Øgreid Movafagh

Referanser

Cobb, J. B. (1995). *A Wesleyan Theology for Today*. Nashville, Tennessee: Abingdon Press.

Green, J. B. (2002). *Wesleyan Tradition. A Paradigm for Renewal*. Nashville, Tennessee: Abingdon Press.

Jones, S. J. (1997). *The Rule of Scripture*. I S. Gunther (Red.), *Wesley and the Quadrilateral: Renewing the Conversation*. Nashville, Tennessee: Abingdon Press.

Klaiber, W., & Marquardt, M. (2001). *Living Grace: An Outline United Methodist Theology*. Nashville, Tennessee: Abingdon Press.

Meistad, T. (1992). *Frelsens Veg : Teologi og Etikk i Wesleyansk Tradisjon*. Alta: Alta lærerhøgskole.

United Methodist Church. (2012). *The Book of Discipline of the United Methodist Church*. Nashville, Tennessee: The United Methodist Publishing House.

Misjonskirken Norge

«Bibelen er menighetens eneste rettesnor for tro, liv og lære» (Misjonskirken Norge, 2016).

I det følgende skal Bibelens plass i kirkens lære, gudstjenesten og fromhetsliv presenteres. På grunn av Misjonskirken Norges (MKN) særpreg og historie, må denne framstilling forstås som representativ for store deler av Misjonskirken, men nyanser og ulike betoning er finnes.

Misjonskirken Norges særpreg

Misjonskirken Norge skiftet navn høsten 2016 fra Det Norske Misjonsforbund (DNM). Misjonskirken Norge ble formelt stiftet i 1884. Det Norske Misjonsforbund har fra begynnelsen både vært en vekkelsesbevegelse og et kirkesamfunn. Navneskiftet markerer at Misjonskirken Norge sterkere betoner at det er et kirkesamfunn.¹ Misjonsforbundet ble stiftet av flere frie misjonsforeninger og menigheter som ble dannet under vekkelsene i perioden 1850-1880 (Diesen 1984). Internasjonalt er Misjonskirken Norge tilsluttet IFFEC (International Federation of Free Evangelical Churches) med ca 50 medlemskirker (International Federation of Free Evangelical Churches, u.d.).

Misjonsforbundets visjon er uttrykt slik i vedtektenes § 1.2: «Guds barns enhet og menneskers frelse» (opprinnelig synderes frelse) (Misjonskirken Norge, 2016). Denne formuleringen har fulgt Misjonsforbundet fra sammenslutningen i 1884. Visjonen henspiller blant annet på Jesu bønn i Joh 17,21: «Jeg ber at de alle må være ett ... for at verden skal tro at du har sendt meg.» Arbeidet for kristen enhet og økumenisk samarbeid har historisk vært motivert av behovet for å nå ut med evangeliet gjennom evangelisering og misjon.

Det ble ikke utarbeidet egne konfesjonelle bekjennelsesskrifter eller læredokumenter for

Misjonskirken Norge, da man ønsket å være en alliansebevegelse som kunne samle alle troende. Dette ønsket førte til et særpreg ved Misjonskirken Norge. I Misjonskirken er det samvittighetsfrihet i spørsmål som dåp, nattverd og forhold til medlemskap i Den norske kirke (statskirken). Det innebærer at man på den ene siden er romslige i forhold til en rekke samvittighets spørsmål. På den andre siden forstår man seg som en del av den evangelikale bevegelse med betoning av blant annet Bibelens inspirasjon og viktigheten av en personlig tro. Dette vil bli utdypet nedenfor.

Misjonskirken Norge består nå av ca. 100 frie og selvstendige menigheter. Misjonskirken Norge har en kongresjonal kirkestruktur hvor hver av disse menighetene er selvstendige og selvstyrte. Det innebærer at sentrale bestemmelser fungerer som veiledende rådgivning for de lokale menigheter. Det vil følgelig være variasjoner mellom enkeltpersoner og mellom menigheter i Misjonskirken.

Bibelen som normgrunnlag

Misjonskirken har fra sin begynnelse betont viktigheten av Bibelen og dens autoritet. Dette fremkommer også i dagens vedtekter § 2: «Bibelen er menighetens eneste rettesnor for tro, liv og lære» (Misjonskirken Norge, 2016). Bibelen og dens budskap om troen og livet er normen og grunnlaget for Misjonskirken.

Dette reformatoriske «skriften alene»-prinsippet utelukker ikke at Misjonskirken kan gi sin tilslutning til økumeniske bekjennelser. I striden mot den liberale teologis kristologi vedtok man i årskonferansen i 1923 å slutte seg til den Den apostoliske trosbekjennelse. I nyere tid har man også sluttet seg til Lausannepakten fra 1974 og den evangeliske allianses trosgrunnlag. Disse skriftene har ikke status som bekjennelsesskrifter, men blir tolket som uttrykk for og i overensstemmelse med

Bibelens budskap. Misjonskirken kan derfor gi sin tilslutning til disse.² Det er Bibelen som er det egentlige bekjennesskrift i Misjonskirken.

Både Lausannepakten og den evangeliske allianse har sammenheng med misjonsforbundets røtter. Misjonsforbundet ble til ut av 1800-tallets vekkelser i Norge (spesielt Lammersvekkelsen) og innflytelse fra anglo-amerikansk vekkelsestradisjon, ikke minst gjennom den svensk-amerikanske vekkelsesforkynneren Fredrik Franson (1852-1908). Disse tradisjonene har fokus på vekkelse og misjon samt betoning av Bibelens betydning og autoritet. Internasjonalt brukes gjerne betegnelsen evangelikal for å beskrive en slik profil. Den evangelikale bevegelse kan beskrives på ulike måter, men den anerkjente evangelikale teologen Alister McGrath beskriver den som en økumenisk bevegelse, en trend innen flere hovedtradisjoner av konfesjoner som også overskrider en bestemt konfesjon (McGrath, 1998, ss. 249-252).³ Historisk er det engelske ordet «evangelical» vanlig å bruke om de store vekkelsene på 1700- og 1800-tallet i England og Amerika. Sentrale trekk ved disse er betoning av omvendelse og ny fødsel, et hellig liv, evangelisering og misjon, inkludert sosial reform. Et annet viktig trekk ved den evangelikale bevegelse er også vektlegging av Bibelens autoritet (Bebbington, 1989, ss. 3-19).

Misjonskirken har som nevnt ikke egne bekjennesskrifter eller utformet sitt eget skriftsyn. Langt på vei har det vært toneangivende ledere og predikanter som har vært viktig for Misjonskirken Norges syn på skriften. For eksempel har John Christensen, mangeårig rektor på Ansgarskolen (1913-1947), og i nyere tid rektor og misjonsforstander Ingulf Diesen (1959-1970) vært toneangivende for store deler av Misjonskirken gjennom mange år på 1900-tallet. Disse har i sine bøker også tydelig betont Bibelens inspirasjon og autoritet, og verbalinspirasjonsforståelsen har stått sterkt.⁴ Dette innebærer at hvert ord i Bibelen er inspirert av Gud.

I det følgende skal vi se nærmere på Lausannepakten § 2 som gir uttrykk for Misjonskirkens evangelikale bibelsyn. Deler av dette punktet lyder slik:

Vi fastholder både Det gamle- og Det nye testamentets guddommelig inspirasjon, sannhet og autoritet. I sin helhet er disse skrifter det

eneste skrevne Guds ord, uten feil i alt det slår fast og den eneste ufeilbarlige norm for lære og liv (Lausanne Movement, 1974).⁵

Det er flere momenter som kan trekkes fram i beskrivelsen av et slikt bibelsyn. For det første fastholdes hele Bibelens inspirasjon og autoritet, ofte med henvisning til skriftord som understreker at Bibelen er blitt til 2 Tim 3,15-16; 2 Pet 1,21 og 1 Tess 2,13. Bibelen anses da som inspirert av Den hellige ånd. Denne betoningen av Bibelen som Guds ord, dens guddommelige karakter, balanseres med at den er skrevet av mennesker. Man vil framheve at Bibelen har blitt skrevet av mennesker på ulike tidspunkt i historien. Dette er tydelig gjennom hele Bibelen og hvordan den er blitt til gjennom kanonsamlingen. Man kan også eksemplifisere dette gjennom henvisninger som Luk 1,1-4 og 1 Joh 1,1ff. Det er vanlig å fastholde at Bibelen både har en guddommelig og en menneskelig side. Dette reiser spørsmålet om hvilke områder Bibelen skal ha autoritet.

For det andre poengteres det at Bibelen er en ufeilbarlig norm for «lære og liv». Dette innebærer altså en avgrensning av selve intensjonsområdet. Bibelen som norm, er knyttet til selve troens innhold (troslære) og veiledning av livsførsel (etikk). Denne avgrensningen begrunnes ofte med henvisning til skriftsteder som 2 Tim 3,15-16. Det er viktig for Misjonskirken Norge å begrunne sitt læremessige og etiske standpunkt med henvisning til Bibelen. Bibelen som norm, gjelder da ikke nødvendigvis ulike historiske, geografiske eller naturvitenskapelige opplysninger og lignende som nevnes i Bibelen, men det sentrale innholdet i troen. Her vil det være ulike oppfatninger innad i Misjonskirken Norge om hvor den normative grensen går i disse spørsmålene.

En slik tilnærming til Bibelen innebærer at man har et skille mellom sentrum og periferi. Dette skillet oppstår også på bakgrunn av den rolle Jesus Kristus har i NT som selve åpenbaringen fra Gud, jfr. Joh 1,18; Hebr 1,1ff; 1 Kor 1,18-2,5. Det er Kristus og hans frelsesgjerning som er selve Bibelens kjerne og sentrum. Alt i Bibelen må fortolkes i lys og samsvar med dette sentrum. Det er viktig for Misjonskirken å framheve at Bibelen er klar, troverdig og tilstrekkelig som kilde til kunnskap om Guds frelsesplan. Dette innebærer ikke at alt i Bibelen er klart, men at det sentrale innhold er tilstrekkelig klart.

I etiske spørsmål er det brytninger også i Misjonskirken Norge med hensyn til hva som er offisiell lære, og hva enkeltpersoner mener. Det er lang tradisjon for samvittighetsfrihet om ulike lærespørsmål i Misjonskirken Norge, men det vil nok være ulike meninger om det kun gjelder de tradisjonelle lærespørsmål som dåp, nattverd og kirkemedlemskap, eller om det også kan gjelde de etiske og læremessige spørsmål som diskuteres i kirkene i dag. Det er de siste tiårene utgitt ulike hefter som veiledning i etiske spørsmål. Dette gjelder blant annet tema som skilsmisse og gjengifte (Det Norske Misjonsforbunds predikant- og menighetsråd, 2007), retningslinjer for håndtering av seksuelle overgrep (Det Norske Misjonsforbund, 2004), homofili og homoseksuelt samliv (Det Norske Misjonsforbunds predikant- og menighetsråd, 2004) og miljøvern (Fjeld, Bø, & Bjerck, 2002).

Uavhengig av dette er Misjonskirken Norge først og fremst et fellesskap av mennesker som ønsker å følge Kristus, og hvor lærespørsmål er nedtonet i forhold til den kristne praksis og det kristne fellesskap.

Bibelens plass i gudstjenesten og fromhetsliv

Misjonskirken Norge ble til som en vekkelsesmisjonsbevegelse på siste halvdel av 1800-tallet. Denne vekkelsestradisjonen har formet de ulike dimensjonene av Misjonskirken. Dette gjelder forståelsen av menighet og gudstjeneste. Kjernen i Misjonskirken Norges virksomhet er lokalmenighetene. Forståelsen av hva menigheten er, henger sammen med den frikirkelige tradisjonen og vekkelsesarven. Menigheten består av mennesker som tror på Jesus Kristus som sin frelser, og som bekjenner troen på ham. Derfor sies det at medlemmer tas opp «på tro og bekjennelse».

For Misjonskirken er det viktig med bibeltroskap. Denne troskapen ytrer seg blant annet i at man i Misjonskirken gjør bruk av et mangfold av historiske og litterære lesemåter for å fortolke og forstå Bibelen. Man erkjenner at man leser og forstår Bibelen ut fra våre forutsetninger og den sammenheng og konteksten vi lever i. Her vil det være nyanser i den hermeneutiske tilnærming i Misjonskirken.

Bibeltroskapen viser seg også i Misjonskirken i det daglige arbeidet. For Misjonskirken har Bibelen stor betydning for arbeidet i menigheten gjennom

blant annet betoning av Bibelen i gudstjenesten. Det er tydelig gjennom den vektlegging man har av prekenen, og den skal gjerne være bibelutleggende, enten i temaprekener eller gjennomgang av ulike skrifter i Bibelen. Dette står i en tradisjon fra den kalvinske reformasjon og puritanerne. Prekenen og det talte ord er det viktigste i gudstjenesten, og ingen ting skal ta fokuset bort fra dette. Dette får også betydning for utforming av kirkerommet, som ofte er enkelt med talestol sentralt plassert. Det er ikke vanlig i Misjonskirken Norge å følge kirkeårets tekstrekker, annet enn ved store kirkelige høytider som jul, påske og pinse.

Bibelen anses som den beste veiviser inn i en ny tid.

Bibelen er også viktig i menighetens møter ved at de gjerne åpnes med skriftlesning og bønn. I personlige vitnesbyrd deles gjerne vers fra Bibelen. Bibelen er viktig ved kirkelige handlinger som velsignelser, dåp og nattverd. Bibelens betydning vises også ved innvielse til pastor og misjonærtjeneste, hvor forpliktelse til å forkynne og leve etter Bibelen blir vektlagt (Det Norske Misjonsforbund, 2012).

I tråd med den evangelikale tradisjon er det også viktig med bibellesning i det daglige fromhetsliv hos det enkelte menighetsmedlem. Dette gjøres ofte i hjemmene, i bibelgrupper eller personlig andaktsliv. Bibelen anses som den beste veiviser inn i en ny tid, og enhver kristen har frihet og ansvar, ved Åndens, forstandens og fellesskapets hjelp, til selv å søke klarhet i tolkningen av Guds ord.

Skrevet av Reidar Salvesen

Noter

1. I dette dokumentet blir navnet Misjonsforbundet brukt som synonymt med Misjonskirken Norge.

2. Dette uttrykkes slik Misjonsforbundets lover fra 2016 § 2 «Bibelen er menighetens eneste rettesnor for tro, liv og lære. Menigheten bygger på Den apostoliske trosbekjennelse, Den evangeliske allianses trosgrunnlag og Lausannepakten» (Misjonskirken Norge, 2016).

3. Dette gjør at evangelikal ikke kan knyttes bare til protestantismen, selv om storparten av personer som identifiserer seg selv som evangelikale, vil tilhøre et protestantisk kirkesamfunn.

4. Dogmatikken *Vår kristne tro* skrevet av John Christensen ble trykket i 1943 og utgitt i 300 eksemplarer til predikanter i Misjonsforbundet. Boken ble av mange sett på som representativ for Misjonsforbundet. Her betones Bibelens verbalinspirasjon. Mangeårig rektor Ingulf Diesen utgav i 1984 også boken: *Er Bibelen Guds ord?*, som sterkt framhever Bibelens autoritet. Sistnevnte skrift har en klar front mot liberal teologi og står i en bibelfundamentalistisk tradisjon. Denne tradisjonen er nok ikke like tydelig i dagens Misjonskirke Norge.

5. Resten av §2 lyder slik: «Vi slår også fast at Guds ord har kraft til å fullføre hans frelsesplan. Bibelens budskap er rettet til hele menneskeheten. For Guds åpenbaring i Kristus og i Skriften er uforanderlig. Gjennom den taler Den Hellige Ånd også i dag. Han opplyser Guds folk i enhver kultur, slik at det med egne øyne på ny kan oppfatte Ordets sannhet. På den måten avdekkes stadig mer av Guds mangesidige visdom for hele kirken».

Referanser

Bebbington, D. (1989). *Evangelicalism in Modern Britain: A History from the 1730s to the 1980*. London: Unwin Hyman.

Christensen, J. (u.d.). *Vår kristne tro. Et kompendium av den kristne tros lære*.

Det Norske Misjonsforbund. (2004). *Retningslinjer for håndtering av seksuelle overgrep*.

Det Norske Misjonsforbund. (2012). *Menighets-håndbok for Misjonsforbundet*. Oslo: Det Norske Misjonsforbund.

Det Norske Misjonsforbunds predikant- og menighetsråd. (2004). *Homofili og homoseksuelt samliv*.

Det Norske Misjonsforbunds predikant- og menighetsråd. (2007). *Skilsmisse og gjengifte. Notat til hjelp for menighetsledere innen det norske misjonsforbundet*.

Diesen, I. (1984a). *Er Bibelen Guds ord?* Skjetten: Hermon Forlag.

Diesen, I. (1984b). *Veien videre*. Oslo: Ansgar Forlag.

Fjeld, T., Bø, M., & Bjerck, E. H. (2002). *Forbruk og solidaritet*. Det Norske Misjonsforbund.

International Federation of Free Evangelical Churches. (u.d.). *International Federation of Free Evangelical Churches*. Hentet 10 09, 2017 fra <https://iffec.feg.de/>

Kirkerådet i Den norske kirke og Det Norske Misjonsforbund. (2001). «*..for at verden skal tro..*». *Læresamtaler mellom Den norske kirke og Det Norske Misjonsforbund*. Stavanger: Kirkens informasjonstjeneste.

Lausanne Movement. (1974). *Lausanne.org*. Hentet oktober 9, 2017 fra Lausannepakten: <http://www.lausanne.org/nb/lausannepakten/lausannepakten>

Lorentzen, K. (1993). Det Norske Misjonsforbund. I P. Borgen, & B. Haraldsø (Red.), *Kristne kirker og trossamfunn* (ss. 179-191). Trondheim: Tapir forlag.

McGrath, A. (1998). *Historical Theology*. Oxford: Blackwell Publishers.

Misjonskirken Norge. (2016). *Lover for Misjonskirken Norge*. Hentet 10 09, 2017 fra Om oss: <http://mknu.no/omoss/>

Pinsebevegelsen

«Vi tror at Bibelen er Guds ufeilbarlige ord. Den er skrevet av mennesker inspirert av Den Hellige Ånd. Bibelen er øverste autoritet i tro, lære, etikk og moral» (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 8).

Spørsmålet om bibelsyn er, som sitert her, første punkt i Pinsebevegelsens *Trosgrunnlag*, en konsentrert fremstilling av trosgrunnlaget for Pinsebevegelsen i Norge som inngår i det såkalte *Grunnlagsdokumentet* (Pinsebevegelsen i Norge, 2016).¹ De punkter som der er nevnt, danner basis for det trosfellesskap Pinsebevegelsen er, og utgjør fundamentet for bevegelsens forkynnelse og praksis.

På grunn av Pinsebevegelsens dynamiske og åpne struktur, er det vanskelig å tale om ett formelt bibelsyn blant pinsevennene. Som i andre spørsmål finnes det også her nyanser og ulik vektlegging. Følgende presenterer derfor det vi kan kalle det «rådende» synet, slik det reflekteres i offisielle dokumenter og uttalelser, og i felleseklæringer og økumeniske bekjennelser som Pinsebevegelsen har valgt å slutte seg til. Men først, kort om bevegelsens grunnlag og struktur.

Pinsebevegelsens grunnlag og struktur

Pinsebevegelsen har flere nasjonale råd, fellestiltak, forum og konferanser, og er deltatt i felleskristne råd som for eksempel Norges Kristne Råd og Norsk Råd for Misjon og Evangelisering. Øverste nasjonale ledelse kalles *Lederrådet*. Dette er et samlende, nasjonalt organ, valgt av pinsemenighetene for å representere og lede Pinsebevegelsen i Norge. Uttalelser og dokumenter som *Lederrådet* utgir eller undertegner, har status som råd og henstillinger til lokale menigheter og lederskap, ikke som forpliktende, normative læreutsagn.

Pinsebevegelsen er et trosfellesskap. Det består av et nettverk av selvstendige lokalmenigheter

registrert som egne kirkesamfunn hos Fylkesmannen, bundet sammen av sammenfallende forståelse i sentrale lærespørsmål og forent under samme visjon: «Vi ser mennesker som i Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds kraft gjør Jesus synlig for alle» (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 5)

Det er i dag mer enn 330 lokale pinsekirker i Norge, med til sammen over 40 000 medlemmer i alle aldersgrupper, livssituasjoner og med ulik etnisk bakgrunn.

Internasjonalt og historisk hører Pinsebevegelsen inn under den evangelikale bevegelse. Den har røtter i wesleyansk hellighetsbevegelse, og er del av den verdensvide pinsekarismatiske vekkelsen.

I Norge vokste Pinsebevegelsen fram på begynnelsen av 1900-tallet under metodistpastoren Thomas Ball Barratts lederskap. «Frem til urkristendommen» ble et yndet slagord som på mange måter reflekterer bevegelsens konservative bibelsyn og misjonale og pentekostale etos: (1) bibeltroskap; (2) hellig liv og tjeneste i Åndens kraft og gaver, og menighetsliv og misjon etter nytestamentlig mønster;² og (3) inderlig trosniv preget av kjærlighet, fred, glede og forventning og iver for Guds rike.³

Selv om Pinsebevegelsen ikke har noen fast formulert trosbekjennelse eller forpliktende bekjennelsesskrift, så forventes det, som ved innlemmelse av nye menigheter, at pastorer, ledere og forkynnere tilslutter seg bevegelsens trosgrunnlag, visjon og ordninger.

Pinsebevegelsen har vært kjent for en viss anti-intellektualisme og skepsis overfor akademisk (spesielt liberal) teologi, og for et relativt fundamentalistisk og ureflektert bibelsyn, ala: «les som det står, tro som det står, gjør som det står».⁴

Bibelkunnskap har imidlertid alltid vært verdsett og Pinsebevegelsen har lang tradisjon for å drive egne bibelskoler.

Pinsebevegelsen begrunner sin tro og lære i Bibelen, «Guds ufeilbarlige ord»

Pinsebevegelsen slutter seg til den apostoliske trosbekjennelse og til nyere økumeniske og evangeliske bekjennelser som *Lausannepakten*, se spesielt punkt 2. «Bibelens autoritet og kraft» (Lausanne Movement, 1974), og *Cape Town-erklæringen*, se spesielt Del 1, punkt 6. «Vi elsker Guds ord» (Lausanne Movement, 2011). Så mye som 98 prosent av alle evangeliske kristne står sammen om Lausannepakten. Her blir Bibelens guddommelige inspirasjon vektlagt.

Bibelsyn i Pinsebevegelsen

Pinsebevegelsen begrunner sin tro og lære i Bibelen, «Guds ufeilbarlige ord» (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 8). Bibelen er Pinsebevegelsens øverste autoritet og eneste norm på alle livets områder. Skriftsynet begrunnes i Skriftens eget selvvitnesbyrd, i Jesu Ord (og skriftsyn) og apostlenes lære, som for eksempel i 2 Tim 3,16-17; Joh 17,17 og Hebr 4,12 (se også 2 Pet 1,21 og Joh 16,13). 2 Tim 3,16-17 slår fast at:

Hele Skriften er innåndet av Gud, og den er nyttig til lærdom, til overbevisning, til rettledning og til opplæring i rettferdighet, for at Guds menneske skal bli satt i stand og godt utrustet til all god gjerning (Bibelen – Guds Ord, 1997/2017).

Som *Trosgrunnlaget* sier, er Bibelen Pinsebevegelsens «øverste autoritet i tro, lære, etikk og moral» (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 8). Hele livsvirkeligheten er innenfor Bibelens gyldighetsområde og ingenting er unntatt dens autoritet.

Siden Bibelens etiske veiledning anses normativ for oss i dag, finner Pinsebevegelsen det viktig å kjempe for dens autoritet og normativitet i møte med utfordringer i tiden (jf. Jud 3-4; 2 Tim 4,2-3; Ef 4,15). I dagens situasjon er spørsmålet om ekteskapet særlig aktuelt.⁵

Pinsebevegelsen mener at både skaperordningen og Bibelens etiske formaninger er tydelige på at det seksuelle samlivet hører hjemme i ekteskapet mellom mann og kvinne. *Trosgrunnlaget* sier det slik: «Vi tror at Gud har innstiftet ekteskapet mellom kvinne og mann som den naturlige rammen for samliv» (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 8). Pinsebevegelsens teologiske refleksjonsgruppe slår fast at «når Bibelen taler om seksuell aktivitet mellom mennesker av samme kjønn, sier den at dette er forhold vi må omvende oss fra (Rom 1,26-27; 1 Kor 6,9-11)» (Andersen, 2015).

Bibelens autoritet følger av at den er «inspirert av Den Hellige Ånd» (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 8), og inspirasjonen gjelder hele Skriftens kanon (både GT og NT). Bibelen regnes ikke for Guds ord fordi den *inneholder* ord fra Gud, men fordi den *er* Guds ord i ett og alt. Slik som Guds Sønn, Jesus Kristus, i kraft av *inkarnasjonen* er både sann Gud og sant menneske på én og samme tid, er Bibelen, i kraft av *inspirasjonen*, både guddommelig og menneskelig på én og samme tid. Selv om den er skrevet av mennesker, som alle har bidratt til å gi de enkelte delene sitt særpreg, er det Gud ved Den hellige ånd som er Skriftens egentlige forfatter.

Pinsebevegelsen lærer verken en guddommelig diktat-teori, der menneskelige skribenter er passive redskaper, eller at Bibelen bare skulle være feilbarlige menneskers ord om livet med Gud eller Guds åpenbaring. Pinsebevegelsens inspirasjonsforståelse er blitt kalt «verbalinspirasjon», hvilket vil si at *hele* Bibelen er inspirert av Den hellige ånd ned til minste bokstav (Matt 5,18; 24,35; 1 Pet 1,25). Som *Lausannepakten* sier, er Bibelen «det eneste skrevne Guds ord, uten feil i alt det slår fast og den eneste ufeilbarlige norm for lære og liv» (Lausanne Movement, 1974).

En pentekostal lesning av Skriften er kristosentrisk. Den tolker GT i lys av NT og forstår Kristus som Skriftens sentrum og mål. Den fremholder at Bibelen som helhet er Guds ord og uttrykte vilje (Sal 119,160: «Summen av ditt ord er sannhet»), og at de enkelte delene må forstås i lys av en

progressiv åpenbaring, som når sitt høydepunkt og sluttpunkt i Jesu Kristi person og frelsesverk. Pinsebevegelsen mener blant annet at Skriften bekrefter seg selv, ordene må tolkes utfra sammenhengen, delene må forstås i lys av helheten, det uklare må leses i lys av det klare og Skrift forklarer Skrift.

Som Pinsebevegelsens *Grunnlagsdokument* sier, er det viktig å kontinuerlig jobbe, ydmykt og ansvarlig, med forståelse, tolkning og anvendelse av Skriften i møte med stadig nye situasjoner:

Pinsebevegelsen ønsker til enhver tid å være etterfølgere av Jesus. Vi vil leve og lære basert på Bibelens ord til oss. Vi erkjenner at Bibelen må leses, tros og etterfølges av hver ny generasjon i sin tid og med sine problemstillinger. Vi erkjenner at Guds ord er evig, samtidig som vår lesning, tolkning og forståelse aldri er fullkommen eller ferdig. Pinsebevegelsen ønsker kontinuerlig å jobbe med lærespørsmål (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 21).

Selv om Skriften er preget av sin tid, er den ikke tidsbetenget. Pinsebevegelsen betoner viktigheten av å lese Bibelen historisk-grammatisk, i tråd med ansvarlig eksegesi og hermeneutisk metode, men oppmuntrer samtidig til en dypt personlig åndelig lesning under Den Hellige Ånds veiledning i bønn og levende forventning til at den Gud som har talt, vil tale igjen. Når pinsevenner skal bestemme hva som er Guds vilje i en gitt sak, vil de alltid spørre etter hva Bibelen sier, og ulike lærepunkter vil alltid begrunnes i Skriften og underbygges med bibelhenvvisninger.

Bibelbruk i Pinsebevegelsen

Pinsevenner tror og erfarer at det er mulig å møte Gud i bibelteksten og lære Åndens stemme å kjenne. Sagt med glimt i øyet er Bibelen den eneste boken man kan lese med forfatteren på innsiden. Ånden gjør Ordet levende og evangeliet forståelig og aktuelt i alle kulturer og situasjoner.

Det er ikke uvanlig at pinsevenner opplever å «få» et helt spesielt skriftord som taler direkte inn i deres konkrete situasjon, fra Herren. Når de så handler på Ordet, og frimodig vitner, forkynner og opplever at Gud virker med og stadfester Ordet (Mark 16,20), da vet de med enda større sikkerhet at Bibelen er den levende Guds ord – og at Den treenige Gud, Faderen, Sønnen og Den hellige ånd,

som de elsker og tror på, er Bibelens Gud.

I det meste av det som skjer i Pinsebevegelsen spiller Bibelen en viktig rolle: I gudstjenester og ukemøter – som ofte åpnes med skriftlesning, bønn og sang – i personlige vitnesbyrd, forkynnelse og undervisning, sjelesorg og forbønn. Den er også sentral i alle kirkelige handlinger både når det gjelder form og innhold.

Det er ingen tradisjon i Pinsebevegelsen for å følge kirkeåret, eller bestemte tekstrekker i forkynnelsen. Den kan være bibelutleggende eller ha form av temaprekener og prekeneserier. Tekst og tema kan være avtalt på forhånd eller valgt av predikanten for anledningen. Tekst og tema tas også ofte opp igjen i bibelgrupper og livsnære fellesskap senere i uken.

Ånden gjør Ordet levende og evangeliet forståelig og aktuelt i alle kulturer og situasjoner.

De gamle pinsevennene ble kalt «lesere», og konfirmantene, «leserbarn». Konfirmantopplegget ble senere kalt «Ten-bibelskolen», nå bare «Tentro». I dag gir de fleste pinsemenigheter bibler i gave til konfirmantene – som de også gjør til barna ved barnevelsignelse. Mange arrangerer også besøksdag i menigheten med utdeling av *Manna-bibelen* til skolens 5. klassinger.

Tidligere var det vanlig å se pinsevennene med velbrukte bibler oppslått i fanget på møtene. Mens de lyttet til forkynnelsen, kunne de slå opp bibelhenvvisningene og følge med i sine egne bibler, som gjerne var spekket med understrekninger og notater i marginen. Selv om Bibelen ikke er mindre verdsett og sentral i dag, og man fortsatt ser pinsevenner

med Bibelen under armen på vei til møte, har stadig flere Bibelen på mobilen, preteksten blir vist på storskjerm og predikanten sees med iPad og lesebrett istedenfor med bibelboka på talerstolen.

Når det gjelder valg av bibeloversettelse har Bibelselskapets idiomatiske oversettelser (NO78/85) stått lavest i kurs hos de konservative pinsevennene. Den gamle 1930-oversettelsen og de mer konkordante oversettelsene fra Norsk Bibel (NB88) og Bibelforlaget (BGO97) har vært foretrukket. I dag er samtlige norske oversettelser i bruk. God flyt og nærhet til dagligspråket verdsettes. Tradisjonelt har pinseforkynnerne vært klassiske dispensasjonalister (jf. Scofield Reference Bible) og King James Version har vært den soleklare ener blant engelske oversettelser. Yngre pinseforkynnere er mindre eskatologisk orienterte og mer pragmatiske i sitt valg av oversettelser. Flere ulike oversettelser kan brukes i en og samme preken hvis det får fram poenget, og moderne utgaver, som for eksempel den engelske parafrasen, *The Message*, er relativt populær i nyere menigheter.

Den klassiske pentekostale bibelkjerligheten

Et påfallende trekk ved pinsevennene, er sangen. De har alltid vært et syngende folk. Og en stor del av Pinsebevegelsens sangskatt er skrevet av «bibelsprengte» lesere, noe tekstene bærer preg av. I dag er lovsangen mer kontemplativ og koblingen til bibelteksten mindre åpenbar. Før tok de fleste menighetene også navnet sitt rett fra Skriften, og lokalene ble smykket med bibelbannere. I dag er dette bibelpreget tonet betydelig ned. Pinsevennenes vilje til fornyelse i uttrykksform og nærhet til den kulturen de ønsker å nå, er imidlertid ikke det samme som avstand til bibelordet. Når for eksempel profeti og tungetale med tyding finner sted i menigheten, skinner den klassiske pentekostale bibelkjerligheten fortsatt igjennom. Svært

ofte kommer nemlig budskapet i form av direkte bibelsitat, frembåret og aktualisert til oppbyggelse, formaning og trøst (1 Kor 14,3).

Selv om det personlige troslivet betones i Pinsebevegelsen og det oppmuntres til personlig bibelstudium, betyr ikke det at bibellesning er en privat-sak. «Personlig» er ikke det samme som individualistisk. Som *Trosgrunnlaget* understreker, hører alle kristne hjemme i en lokal menighet (Pinsebevegelsen i Norge, 2016, s. 9) – med all sin tro og tvil, sine bønner og sin bibellesning. Menighetstilhørigheten gir også bibellesningen forankring og kontekst for tolkning og anvendelse. Den skjer ikke uavhengig av det kristne fellesskapet, men sammen med alle de hellige gjennom tidene.

Skrevet av Pål Kristian B. Helmersen

Noter

1. «Pinsebevegelsen», «bevegelsen», «pinsekirker/menigheter», og «pinsevenner/ne», viser i det følgende til den offisielle Pinsebevegelsen i Norge, dens lokalmenigheter og medlemmer. «Pinsevekkelsen» er en bredere kategori som også omfatter beslektede menigheter og bevegelser av pentekostal art, både globalt og nasjonalt, som ikke er del av Pinsebevegelsen (som Kristi menighet, De Frie Evangeliske Forsamlinger, Maran Ata, Kristensentrene, Foursquare o.a.). Med «pinsekarismatisk» menes pinsekarismatiske kristne i og utenfor alle verdens kirkesamfunn som deler en relativt sammenfallende *erfaring* av Den hellige ånds liv og gaver, uavhengig av teologisk forankring og forklaring

2. Det kongregasjonale menighetssynet som understreker lokalmenighetens selvstendighet og autonomi står fortsatt fast i Pinsebevegelsen, men nyanseres i dag gjennom nyere former for flerstedsmenigheter og nettverk innenfor bevegelsen, med egne lederskap og formelle bånd til internasjonale nettverk og ledere, som for eksempel det ekspansive Salt-nettverket og Intro-nettverket, som i mai 2017 gikk over til å bli Hillsong Norway.

3. Jf. Steven Land: (1) *orthodoxy*, rett lære og tilbedelse, (2) *orthopraxis*, rett handling, og (3) *orthopathy*, rett holdning/lidenskap (Land, 1993).

4. Jf. refrenget i sang nr. 568 i den gamle *Maran Ata*-sangboken: «Les som det står og tro som det

står, Aldri et ord av Skriften forgår. Glede og fred i hjertet du får, Tro som det skrevet står» (av K. G. Sjølin, f. 1857, en svensk helgelsesforbunds-evangelist fra traktene rundt Jönköping). Terje Berg, norsk pinsepastor og forkynner i en mannsalder, forteller (i personlig korrespondanse med undertegnede) hvordan sangen ble mye sunget i møtene i Filadelfia i Sarpsborg, i hans ungdom – ofte med sterke følelser, hengivenhet og Kristus-begeistring.

5. En nyere felleserklæring som betoner og aktualiserer Bibelens autoritet, og som Pinsebevegelsen, sammen med 36 andre kristne organisasjoner og kirkesamfunn i Norge har stilt seg bak, er dokumentet *Ekteskapserklæring: Et verdidokument om ekteskapet, barnet og Bibelen i møte med vår tids kjønnsnøytrale ideologi*. Der heter det at: «Vår tro på den treenige Gud forplikter oss til å bekjenne og forsvare Bibelens budskap om ekteskap, familie og barn. Vi sier: JA til Bibelen som kirkens forpliktende norm for tro og liv.» Når nå for eksempel Den norske kirke offisielt godtar likekjønnet ekteskap og velsigner noe som Skriften med all tydelighet og uten unntak kaller synd, oppfattes det som et avgjørende brudd med Bibelens autoritet og noe som skaper store vanskeligheter for økumenisk samarbeid. (Teologisk refleksjonsgruppe, 2017) Angående dette, se også (Valvik, 2016), og (Eidsvig, et al., 2013).

Referanser

Andersen, Ø. G. (2015, januar 2). *Bibel og etikk*. Korsets Seier, s. 18. Hentet fra Korsets Seier.

Eidsvig, B. I., Arkimandritt, f., Kristoffersen, S. T., Fosen, J., Løyning, A., Ekenes, R., . . . Kjøde, R. (2013). *Brev til Bispemøtet: Hold fast biskoper*. Hentet oktober 9, 2017 fra Verdidebatt.no: www.verdidebatt.no/innlegg/436256-brev-til-bispemotet-hold-fast-biskoper

Land, S. J. (1993). *Pentecostal Spirituality: A Passion for the Kingdom*. Sheffield: Sheffield Academic Press.

Lausanne Movement. (1974). *Lausannepakten*. Hentet oktober 9, 2017 fra Lausanne.org: <http://www.lausanne.org/nb/lausannepakten/lausannepakten>

Lausanne Movement. (2011). *Cape Town-erklæringen*. Hentet oktober 9, 2017 fra Lausanne.

org: <https://www.lausanne.org/nb/cape-town-erklæringen-2/cape-town-erklæringen>

Pinsebevegelsen i Norge. (2016). *Visjon og verdier: Grunnlagsdokument for Pinsebevegelsen i Norge*. Hentet oktober 9, 2017 fra Pinsebevegelsen.no: http://www.pinsebevegelsen.no/_Resources/Persistent/acad91c2129a98183e629c46c453e06fb0b6a0c/Pinsebevegelsens-Grunnlagsdokument.pdf.

Pinsebevegelsens etiske råd. (2009). *Etikk-håndboken – «Fra unnfangelse til naturlig død» – Pinsebevegelsens håndbok i samlivsetiske og andre utvalgte etiske spørsmål*.

Teologisk refleksjonsgruppe. (2017). *Veiledning fra Teologisk refleksjonsgruppe til landets pinsemenigheter*. Hentet oktober 9, 2017 fra Pinsebevegelsen.no: http://www.pinsebevegelsen.no/_Resources/Persistent/8a7265502a2900619d2e9073156ad96dce4b9ca8/Veiledning_Ekteskap_16012017.pdf

Teologiska nätverket i Pingst. (2014). *Trons hemlighet – Vägledning i de kristna grunderna*. Bromma: Pingst FFS och författarna.

Valvik, Ø. (2016). *Bibeltroskap*. Hentet oktober 9, 2017 fra Filadelfiakristiansand.no: <http://www.filadelfiakristiansand.no/2016/5/bibeltroskap>

Syvendedags Adventistkirken

Bibelen er grunnlaget for all kristen tro. Derfor er det naturlig at trospunktet om Den hellige skrift er det første punktet i samlingsen av Adventistkirkens 28 grunnleggende læresetninger. Punktet lyder slik:

1. Den hellige skrift

Den hellige skrift, Det gamle- og Det nye testamente, er Guds skrevne ord, gitt ved guddommelig inspirasjon. De inspirerte forfatterne talte og skrev ledet av Den hellige ånd. I sitt Ord har Gud gitt oss den nødvendige kunnskapen for at vi kan bli frelst. Den hellige skrift er den øverste, autoritative og ufeilbarlige åpenbaringen av hans vilje. Den er karakterens rettesnor, normen som menneskets handlinger kan prøves mot, den definitive åpenbarer av trospunkter, og en pålitelig framstilling av Guds gjerninger i historien.

(Salmene 119,105; Ordspråkene 30,5-6; Jesaja 8,20; Johannes 17,17; 1 Tessaloniker 2,13; 2 Timoteus 3,16-17; 2 Peter 1,20-21; Hebreerne 4,12) (Syvendedags Adventistkirken, 2015).

Guds åpenbaring

Syvendedags-adventister tror at alle de 66 kanoniske bøkene i Bibelen åpenbarer Guds vilje for oss mennesker ved å gi sine bidrag til å forstå frelsesplanen og Guds handlinger med mennesker gjennom historien.

Vi mener det er viktig å skille mellom de 66 kanoniske bøkene og andre skrifter, fordi vi mener disse 66 skriftene er gitt en særstilling gjennom Guds handling i historien. Hvis man ser bort fra grensen mellom de kanoniske og andre skrifter, går Bibelens identitet som Guds spesielle åpenbaring, tapt. Dette er et avgjørende punkt i forståelsen av hva Bibelen er.

Syvendedags Adventistkirken ble stiftet i kjølvannet av den tverrkirkelige vekkelsen i USA midt

på 1800-tallet. I den vekkelsen stod profetiene i Daniels bok og Johannes' åpenbaring sentralt. Disse profetiske bøkene har fremdeles en viktig plass i adventisters forståelse av hva Guds folk kan forvente når frelsesplanen går mot sin avslutning.

Det er Gud selv som har tatt initiativet til å vise hvem han er, og hva han vil, gjennom de budskap han ga til Bibelens forfattere. «For aldri ble noen profeti båret fram fordi et menneske ville det, men drevet av Den hellige ånd talte mennesker ord fra Gud» (2 Pet 1,21).

Gud bor i et lys der ingen av oss vanlige mennesker har tilgang (1 Tim 6,16). Vi kan ikke observere Gud direkte. Vitenskapens ordinære metoder alene kan ikke vise oss hvem Gud er eller hvordan han er. Han er som regel utenfor vår rekkevidde. Alt det vi vet om Gud, er åpenbart av ham selv gjennom hans generelle og spesielle åpenbaring.

På den ene siden viser Paulus til at Gud åpenbarer seg selv gjennom skaperverket, det vi kaller Guds generelle åpenbaring. «For det en kan vite om Gud, ligger åpent foran dem; Gud har selv lagt det åpent fram. Hans usynlige vesen, både hans evige kraft og hans guddommelighet, har de fra verdens skapelse av kunnet se og erkjenne av hans gjerning-er. Derfor har de ingen unnskyldning» (Rom 1,19,20). Men det vi kan slutte om Gud gjennom et studium av hans gjerninger i skaperverket, er både begrenset og generelt.

På den annen side har Gud gjennom profetenes og apostlenes skrifter gitt oss en mer spesifikk åpenbaring av sin person og sin hensikt, Guds spesielle åpenbaring. «Mange ganger og på mange måter har Gud i tidligere tider talt til fedrene gjennom profetene» (Hebr 1,1). Innenfor denne spesielle åpenbaringen er profetenes og apostlenes vitnesbyrd av stor verdi, men åpenbaringen av Gud

gjennom Jesu Kristi liv og tjeneste, gir oss et enda bedre bilde av Gud. «Men nå, i disse siste dager, har han talt til oss gjennom Sønnen. Han har Gud innsatt som arving over alle ting, for ved ham skapte han verden. Han er utstrålingen av Guds herlighet og bildet av hans vesen, og han bærer alt ved sitt mektige ord» (Hebr 1,2,3).

I profetenes og apostlenes skrifter ser vi Gud gjennom inspirerte forfattere. I Jesus ser vi Gud selv.

Guds inspirasjon

Gud har gjennom historiens løp brukt mennesker til å formidle den guddommelige åpenbaring. Mennesker ble inspirert til å tale og skrive ord fra Gud. Forfatterne av Bibelens bøker bruker stadig uttrykk som «Hør Herrens ord» (Jes 1,10) eller «Herrens ord kom til meg» (Jer 1,4). Profetene var bevisst på at de budskapene de brakte, ikke var deres egne, men Guds. Det var Gud selv som inspirerte dem til å si det han ønsket å formidle.

Hvordan fungerer guddommelig inspirasjon? Det er et spørsmål adventister har vært svært opptatt av. Adventistkirken avviser en forståelse av inspirasjonen som innebærer at profeter og apostler reduseres til Guds diktafoner. Vi tror altså ikke at Gud diktet hvert ord i Skriften. Vi tror Gud åpenbarte temaene som de bibelske skribenter skulle formidle, men at ordvalget i stor grad ble styrt av den bibelske forfatterens utdannelse, sosiale status og kultur. De personene Gud åpenbarte seg for, har fremstilt sannhetene i menneskelig språkdrakt. Dette faktum er tydelig i variasjonene i stilart mellom Bibelens forskjellige bøker (White, 1994, s. 8:177). Hadde Gud selv skrevet, ville teksten vært annerledes.

Guds inspirasjon er ikke begrenset til de 66 kanoniske forfatterne. Det som setter de 66 kanoniske bøkene i en særstilling, er den måten disse bøkene er direkte knyttet til Guds unike gjerning i frelseshistorien.

For Det gamle testaments del er skriftenes tilknytning til Guds nærvær i helligdommen det avgjørende (2 Mos 25,8). Helligdommen var det sentrale symbolet på pakten mellom Gud og hans folk, og skriftene som Guds folk anerkjente som kanon, var vitner om denne pakten. Disse skriftenes autoritet var altså anerkjent lenge før Det nye testamente ble skrevet.

For Det nye testaments del er det igjen Guds nærvær med sitt folk som står sentralt. Denne gangen er det ikke den fysiske helligdommen som er fokus for oppmerksomheten, men Jesus, Gud med oss. Det avgjørende kriteriet for å bli inkludert i den nytestamentlige kanon, var at disse skriftene ble anerkjent av dem som var øyenvitner til Jesus, som skrifter i samsvar med Jesu lære

Med andre ord, er det øyenvitnenes bekreftelse som gir disse bøkene en unik posisjon, og leder til konklusjonen om at kanon er lukket. Ingen andre bøker kan få samme posisjon som de 66 kanoniske bøkene.

**Vi tror Gud
åpenbarte
temaene som
de bibelske
skribenter skulle
formidle**

Selv om de bibelske sannhetene er uttrykt i et ufullkomment, menneskelig språk, er det likevel Guds budskap. Adventister tror at Skriften er den «ufeilbarlige åpenbaringen» av Guds vilje, selv om vi erkjenner at Bibelen kan inneholde både faktafeil og språklige feil. Fordi vi erkjenner at forfatterne selv hadde en fri vilje i formidlingen av Guds åpenbaring, lar vi oss ikke forstyrre av slike feil. De er uvesentlige for frelsesbudskapet. (General Conference of Seventh-day Adventists & The Lutheran World Federation, 2000, p. 43).

Bibelens autoritet

Fordi kilden til Bibelens bøker er hos Gud, har Bibelen en helt annen autoritet enn alle andre bøker. Vi har ovenfor nevnt vår oppfatning av at Guds handlinger gjennom historien har gitt de 66 kanoniske bøkene en særstilling. En annen tilnærming til Bibelen vil gi radikalt annerledes teologi, og Bibelen vil da ikke ha større autoritet enn et hvilket som helst annet religiøst skrift.

Hvis man ikke anerkjenner at Bibelens 66 kanoniske bøker har en særstilling som tilbyr et spesielt paradigme, og at disse bøkene er Guds stemme til oss i dag, da er ikke Bibelen annet enn et produkt av det hebraiske folkets religion, kultur og tradisjon. Da kunne vi som nordmenn, like godt holdt oss til en norrøn religion, kultur og tradisjon.

En person som ønsker å ta Gud på alvor, vil søke å gjøre Bibelens budskap til praksis i eget liv. Jesus var tydelig på at det er først når Ordet blir til levdt liv, at det blir et trygt fundament i tilværelsen. «Hver den som hører disse mine ord og gjør det de sier, ligner en klok mann som bygde huset sitt på fjell. Regnet styrtet, elvene flommet, og vindene blåste og slo mot huset. Men det falt ikke, for det var bygd på fjell. Og hver den som hører disse mine ord og ikke gjør det de sier, ligner en uforstandig mann som bygde huset sitt på sand. Regnet styrtet, elvene flommet, og vindene blåste og slo mot huset. Da falt det, og fallet var stort» (Matt 7,24-27).

Mennesker som tror, vil søke å la Bibelens løfter, råd, formaninger, påbud, forbud og tilbud sette et tydelig preg på livet. Men i prosessen med å omsette bibelordene til praksis i eget liv, er det viktig å skille mellom det som er tidsbestemt, og det som er allmenngyldige prinsipper. Man må også ha i tanke at ikke alle Bibelens deskriptive avsnitt kan gis normativ betydning. Det viktigste kriteriet for å skille mellom det tidsbestemte og det tidløse, er hvordan det enkelte skriftordet passer inn i fortellingen om Guds frelsesplan.

Hele Bibelen

Adventister er nøye på å holde fast ved hele Bibelen som Guds åpenbaring. Vi ønsker ikke å rangere enkelte bøker som mer eller mindre viktige. Alle bøkene i Det gamle testamentet og Det nye testamentet utgjør en helhet med en indre sammenheng. Forfatterne av Det nye testamentet refererer stadig til Det gamle testamentet gjennom sitater og henvisninger. Det er ikke mulig å forstå Det nye testamentet rett uten en grundig kjennskap til Det gamle testamentet. «Hver bok i Skriften er innblåst av Gud og nyttig til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd, så det mennesket som tilhører Gud, kan være fullt utrustet til all god gjerning» (2 Tim 3,16-17).

Fordi adventister ser kjennskap til Det gamle testamentet som forutsetning for å oppfatte betydningen av referansene til Det gamle testamentet i

Det nye testamentet, blir studium av begge testamenter viktig.

Bibeltolkning

Syvendedags-adventister nærmer seg Bibelen som troens bok. Bibelen er en unik bok som er blitt til gjennom samhandling mellom Gud og mennesker. Skal man ha fullt utbytte av Bibelen, må man nærme seg den med tro som utgangspunkt. En skeptisk holdning til Bibelens budskap vil aldri kunne gi den rette forståelsen av tekstene. Man må derfor godta Bibelens egne premisser for å forstå den rett.

Bibelen tar for gitt at Gud ønsker å kommunisere med mennesker gjennom profeter og apostler, at Gud er skaper av vår verden, at han handler i menneskehetens historie og til tider utfører handlinger vi mennesker oppfatter som mirakler.

Adventister er kritisk til bruken av den historisk-kritiske metode i tolkning av Skriften fordi metoden bygger på forutsetninger som ikke harmonerer med Bibelens egenforståelse. Vår kritikk går ut på at dersom man møter Bibelen med den forutsetningen at Gud ikke er drivkraften og inspirasjonskilden til tekstene, men at tekstenes tilblivelse kun må forklares ut fra historiske, geografiske, politiske og sosiale krefter, har man ikke tatt imot Bibelen på dens egne premisser.

En korrekt forståelse av bibeltekstene forutsetter at man må tro Gud eksisterer og har evne til å handle i historien på måter som ikke nødvendigvis lar seg verifisere av vitenskap. Slike handlinger, mirakler, må møtes med tro, ikke med tvil og kritikk.

Bibelen presenterer for leseren et unikt paradigme, en visjon av Guds intelligente og kjærlige skapelse og hans handlinger for å gjenscape alt det som har gått tapt gjennom synden. Denne store fortellingen, eller metanarrativet, blir avgjørende i valg av metoder og redskaper i bibelstudiet. De er redskaper for å reise det teologiske byggverk. Det er den bibelske visjonen som styrer hvordan redskapene brukes, slik at det teologiske byggverk samsvarer med Bibelens egne premisser. Redskaper som ikke er i samsvar med den bibelske visjonen, den store fortellingen, takker vi nei til.

Samtidig er det på sin plass å bruke alle tilgjengelige ressurser innenfor språk, grammatikk, tekstanalyse, arkeologi og historie for å forstå teksten.

Hele tiden må man ha i tanke hva slags type tekst man leser og hvilken historisk sammenheng den er skrevet i. Først når forfatterens opprinnelige budskap til de første mottakerne er korrekt forstått, kan man anvende teksten inn i vår egen samtid på en ansvarlig måte.

Bibelen er sin egen tolk. Derfor må uklare avsnitt ses i lys av klarere passasjer. Hele bredden av den bibelske åpenbaringen må tas med når man skal fastslå hva Gud sier om et gitt tema.

De som stiftet Adventistkirken, var opptatt av å være åpen for stadig ny kunnskap om Bibelens betydning. Det var årsaken til at de så tydelig avviste å vedta en formell trosbekjennelse. Adventister mener at en trosbekjennelse lett kan bli et hinder for å uttrykke nyvunnet innsikt i teologien. Adventistkirken forventer stadig økende forståelse av Guds ord og er forberedt på å formulere nye læresetninger.

Hvis det ovenstående gir inntrykk av at adventisters tro er i konstant endring, er det helt feil. Kirkesamfunn er av natur stabile og konservative organisasjoner. Adventistkirken er intet unntak i så måte. Men når fellesskapet kjenner behov for å utdype eller presisere sider ved troen, blir det satt i gang en omfattende prosess som løper over flere år, og til sist munnar ut i et forslag til justering av ordlyden i et trosdokument eller forslag om et nytt trosdokument. Slike forslag kan kun vedtas av Adventistkirkens internasjonale generalforsamling, som møter hvert femte år.

Bibelen i praksis

Adventister mener det også er en forutsetning for å forstå Bibelen rett, at leseren er opptatt av å sette Skriftens ord ut i livet gjennom praktisk tjeneste for Gud.¹ Jesus påpekte at det å leve Ordet, har betydning for forståelsen. «Den som vil gjøre hans (Guds) vilje, skal skjønne om læren er av Gud, eller om jeg taler ut fra meg selv» (Joh 7,17). Gjennom både bibelstudiet (sabbatsskolen) og gudstjenesten på sabbaten er derfor anvendelse av Guds ord en regelmessig del av undervisningen.

Adventistkirken tilbyr sine medlemmer undervisning i bibelkunnskap og bibelbruk gjennom en sabbatsskole tilpasset seks forskjellige alderstrinn, fra de helt minste til de voksne.

Den systematiske interaksjonen med bibel-

fortellingene bidrar til å prege deltakerne med guddommelige verdier. Dette er personlighetsutvikling på bibelsk vis, der forsikringen om Guds nåde skaper fundamentet for å strekke oss etter det Skaperen ønsker for oss, og løftet om en ny himmel og en ny jord gir et robust håp i møte med livets største utfordringer.

Skrevet av Arne Bredesen og Tor Tjeransen

Noter

1. Dokumentet «Methods of Bible Study» i *Statements, Guidelines & other Documents* (Communication Department of the General Conference, 2010), s. 241-250, inneholder en beskrivelse av anbefalte tolkningsprinsipper.

Referanser

General Conference of Seventh-day Adventists & The Lutheran World Federation. (2000). *Lutherans & Adventists in Conversation*. Silver Spring and Geneva: General Conference of Seventh-day Adventists & The Lutheran World Federation. General Conference of Seventh-day Adventists. (2010). *Statements, guidelines & other documents*. Silver Spring: General Conference of Seventh-day Adventists.

Pfandl, G. (2010). *Interpreting Scripture: Bible Questions and Answers, vol. 2*. Silver Spring, MD: Biblical Research Institute of the General Conference of Seventh-day Adventists.

Reid, G. W. (2005). *Understanding Scripture: An Adventist Approach, vol. 1*. Silver Spring, MD: Biblical Research Institute of the General Conference of Seventh-day Adventists.

Syvendedags Adventistkirken. (2015). *Menighets-håndboken (19. utgave. utg.)*. Røyse: Syvendedags Adventistkirken.

White, E. G. (1994). *Alfa og Omega, bind 8*. Oslo: Norsk Bokforlag.

Tidligere utgivelser

Disse finnes digitalt på www.norkr.no eller kan bestilles hos Norges Kristne Råd. De fleste er gratis.

Nr. 20 (2017):
Tilværelsens gave. Kalt til å være kirke av alle og for alle.

Nr. 19 (2015):
Økumenikk: Å fremme liv i fellesskap og forsoning.

Nr 18 (2013):
Kirken - på vei mot en felles visjon

Nr 17 (2013):
Sammen mot livet: misjon og evangelisering i landskap i endring.

Nr 16 (2012):
Når dere kommer sammen. Om gudstjenesten i kristne kirker og trossamfunn i Norge

Nr 15 (2009):
Hva er kirken? To økumeniske bidrag.
Om kirkeforståelser i Norges Kristne Råd.

Nr 14 (2006):
Israel og Palestina - En økumenisk utfordring
Et samtaledokument fra Norsk Teologisk Samtaleforum. Til kirker i Norge.

Nr 13 (2006):
En kropp - Nord-Sør refleksjoner i møte med hiv og aids. Bind 2

Nr 12 (2006):
En kropp - Nord-Sør refleksjoner i møte med hiv og aids. Bind 1

Nr 11 (2004):
Rettferdig Fred. Et ressurshefte med norske

ledsageres øyenvitneskildringer fra Palestina og Israel

Nr 10 (2003):
Tekster om fred fra forskjellige tradisjoner
Utgitt sammen med Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Nr 9 (2003):
Charta Oecumenica

Nr 8 (2003):
Møte med mysteriet. Unge kristne i dialog om tro og gudserfaring.

Nr 7 (2002):
Sudan: Informasjon, historier, bønner

Nr 6 (2002):
Tiår mot vold: Bygg freden! - En utfordring til kirken

Nr 5 (2002):
Gift på tvers. Om økumeniske og interreligiøse ekteskap.

Nr 4 (2001):
Trosbekjennelsen i vår tid. En økumenisk kommentar til den nikenske trosbekjennelsen.

Nr 3 (1999):
Økumeniske gudstjenester

Nr 2 (1998/2001):
Økumeniske retningslinjer i forbindelse med seksuelle overgrep i kirkelig sammenheng

Nr 1 (1998):
Lån og utlån av kirken. Retningslinjer for utlån av kirke til annet kristent trossamfunn.

Norges Kristne Råd

Adresse: Rådhusgata 1-3, N-0151 Oslo. Telefon: 23081300. E-post: post@norkr.no.